

PROLETAREC

Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

STEV.—NO. 978.

CHICAGO, ILL., 10. JUNIJA (JUNE 10), 1926.

LETO—VOL. XXI.

Upravištvo (Office) 8639 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone Rockwell 2864.

Parceliranje vilikih pokrajin v farme in potem v stavbišča.

Ako hočeš hitro obogateti, pojdi v "real estate business", je nasvet prijatelja prijatelju. Kakor vsak business in vsak poklic, potrebuje tudi "real estate business" potrebne sposobnosti in nekaj gotovine. Predvsem je potrebna gotova spretnost — pripraviti ljudi da verjamejo kar jim pripoveduješ v pozi zemljiščnega trgovca.

Pred leti so Zedinjene države parcelirali v farme. Agentje so deželo preplavili s plakati, v katerih so oglašali "redko priliko". Časopisi so bili polni reklame, posebno neangleški listi, ker je po mišljenju agentov med foreignerji največ lahkovernežev. "Ako se hočete rešiti indutsrialnega suženjstva, naselite se na farmo!" je bilo geslo zemljiščnih agentov tedanjih dni. Tudi med ameriškimi Slovenci so se pojavili taki odrešeniki, ki so fabriškimi in rudniškimi delavcem prodajali farme. Slovenec je rojen kmet, vzlic temu so ga vleкли agentje tako zelo, kakor da ni še nikoli videl kmetije. Kupoval je farme v močvirjih, v krajih z najneugodnejšem podnebjem, v krajih kjer je samo toliko poletja da skopni sneg, v krajih kjer je zemlja vse, samo rodovitna ne, v krajih ki nimajo nobenih prometnih zvez; kupovali so farme na jugu v Texasu, v So. Carolini, v Missouri, severni Minnesoti itd. Samo tam, kjer so farme v resnici farme, jih niso kupovali. Neka skupina rojakov, ki se je hotela rešiti mezdne sužnosti s kmetijstvom, je kupila farme v Texasu, toda dotična zemlja ni za farmarijo. Kmetje bi to vedeli, ampak naši ljudje, kakor da niso bili še nikoli na kmetih, tega niso zapopadli. Po nekaj mesecih so se vrnili iz farm nazaj v tovarne in rove. Čez vrsto let so se nekateri spomnili, da so v Texasu tudi oljna, ne samo farmerska polja. Organizirali so "proletarsko" družbo, ki si je nadela nalogo najti v zemlji na farmah katere niso za farme olje, da z njim osvobode industrialne delavce mezdne sužnosti in jim z oljem pripomorejo do blagostanja. Izgleda pa, da v tisti zemlji tudi olja ni, in čez nekaj let bodo morda iskali v nji kaj drugega, kar bo rešilo industrialne delavce — redkih dolarčkov.

Industrialni proletariat se torej ni osvobodil s farmarijo. Pravzaprav so se farmarji pri-

bližali industrialnemu proletariatu, kar se prosperitete tiče. V ostalem garajo za iste interese kakor delavci v fabrikah in v rudnikih. S farmami torej ni nič, in sistematično oglašanje farm je v listih zelo ponehalo, posebno v neangleških listih. Kdor hoče danes kupiti farmo ki je podobna farmi, in drugačnih se ne izplača kupovati, mora imeti nekaj tisočakov za prvo vplačilo, in par tisočakov za nakup potrebnih stvari. Nekaj bo dobil na posodo, in tako je preskrbljen, da bo lahko vse življenje garal za odplačevanje dolga in za obresti. Koristi od farme imajo torej samo upniki in pa tisti, ki kupčujejo s pridelki.

Poslednja leta so veliko število bankrotiranih kmetij razdelili v stavbišča. Kdor zasleduje "real estate" reklamo, živi po pravici pod vtisom, da je vsa Florida parcelirana v stavbišča. Ker je Florida precej velika država, in če se jo vsaj eno tretjino spremeni v mesto (drugače so stavbišča brez pomena), bi imelo to mesto do štirideset milijonov ljudi. Ker se to v prihodnjih dveh ali desetih letih gotovo ne zgodi, bodo lahkoverneži, ki so svoje prihranke "investirali" v floridske lote, prav gotovo ob upanje, kajti ob prihranke so že. Tiste lote tam okrog ki so kaj vredne, so v posesti ljudi ki nekaj razumejo o zemljiščnih špekulacijah. Izmed ostalih bo le redkokdo dobil nazaj svoj denar.

Svoječasno so enako parcelirali Californijo, ki pa je stabilnejša in zelo "razprodana". Zemljiščni agentje so "naredili" z ljudsko neumnostjo marsikak milijonček. In Californija, kar je kaj vredne, je še vedno v posesti bogatih ljudi, revni pa so še vedno revni in njihova stavbišča so smatrana za enako "revna".

V Chicagu in okolici naprodaj toliko stavbišč, da ako se bi moglo na vseh tekom leta zgraditi stanovanjske hiše, bi bilo treba več milijonov ljudi, da bi jih napolnili. Chicago in okolica ima okrog 4,000,000 prebivalcev, na praznih stavbiščih v čikaškem okraju pa je prostora še za kakih 16,000,000. Stavbišča v krajih kjer se bo mesto šele "razvilo", prodajajo agentje. "Dalekovidne" firme kupijo farme v gotovem kraju, katere drže nekaj let. Potem jih razdele v

parcele, prično z reklamo, in prodaja je v teku. Farne so kupili po nizki ceni. Stavbiščam dajo najvišjo ceno, ki jo morejo zahtevati. Za agente s stalno plačo najamejo te firme ljudi, ki so res sposobni agentje, agent ki je pripravljen delati samo za komišen pa lahko postane vsakdo ki želi "nekaj postrani zaslužiti". Ti zadnji delajo največ okrog prijateljev, ker bi drugače ne bili v stanju prodati niti enega stavbišča. Oni prvi pa so "rojeni agentje" in se kompanijam dobro izplačajo.

Milijone in milijone dolarjev gre v teh spekulacijah, ali bolje, igrah, v žepe bogatih real estate družb. Delavci ostanejo revni. Mnogi kupijo draga stavbišča z namenom, da bodo nekaj let počakali da se podraže, jih z dobičkom prodali ter si potem kupili kaj "primernega". Tisti čas, ko stavbišče oni kupijo od agenta recimo za tisoč dolarjev, ni vredno tisoč na javnem trgu. To "vrednost" je določila družba. Ako pa hočeš ti, ki si stavbišče od nje kupil, isto prodati čez teden ali dva komu drugemu, moraš izgubiti najmanj tretjino, največkrat še več, ako sploh dobiš kupca. In če čez leta cene gotovih stavbišč res postanejo višje, boš napravil nekaj "profita", ali ko boš šel potem iskati novo stavbišče po primernejši ceni, pronajdeš, da si na izgubi. In v tem je vsa igra. Tudi če se je tvoje malo posestvo podražilo, tudi če je tvoja hišica tisoč ali dva več vredna kakor si ti dal zanjo, profit vseeno ni tvoj. Prodaj jo, in videl boš, da si na izgubi, kajti agent ti bo novo še bolj zaračunal in novo stavbišče še dražje prodal.

Pomoči ni, kajti ker se vsa ta tekma vrši v znamenju profita, se moraš spustiti vanjo, ako hočeš "svoje" stavbišče in čez nekaj let svojo hišo. Profit bodo sicer spravili drugi, ampak ti boš vendarle imel "svojo" hišo in "loto". Malemu kupcu kažejo vedno nit in na njenem koncu profit. Kupi, da boš napravil profit. In človek, ki bi rad da bi "kedar kaj imel", kupi. "Če drugi napravijo, čemu ne bi jaz?"

Pred dobrimi 15 leti so gradili v bližini Dulutha novo jeklarno. Taka mesta v katerih ni druge industrije kakor jeklarne v posesti Garyjevega trusta, niso posebno vabljiva za ljudi, ki žele "boljše življenje". Ko so pričeli graditi tisto jeklarno, so se takoj organizirali zemljiščni agentje, prevzeli v razprodajo tisoče akrov zemlje katero so razdelili v mala stavbišča, in preplavili deželo z "zastopniki". Neangleški listi, katerim je vseeno kdo dela profit samo da tudi njim nese, in pa angleški v Duluthu, so bili polni reklame, s katero so oznanjevali velikanško priložnost, ki se nudi ljudem, kateri hočejo kupiti stavbišča v New Duluthu, Oliverju in drugod okrog nove jeklarne, ki bo največja na svetu. Večina Slovencev na železnem okrožju se je poslužila prilike in kupila "lote". Marsikak rojak v sosednih državah je hitel, da ne zamudi redke prilike. Stavbišč je bilo prodanih toliko,

da bi na njih lahko zgradili mesto, katero bi štel tri milijone prebivalcev.

Samo v tem kraju so naši lahkoverni ljudje izgubili par sto tisoč dolarjev. In Duluth z okolico navsezadnje ni slabo mesto.

Delavec, ki se zatopi v želje za profitom, lahko sodeluje v tekmi, mogoče celo "napravi" stotak ali dva, ampak na koncu konca bo ostal vseeno delavec brez premoženja. Redki so, ki napravijo uspeh, napraviti v tekmi za profitom uspeh pa vedno pomeni, da mora veliko drugih napraviti — izgubo.

August Claessens je to igro zelo lepo in poljudno opisal v knjigi "Roparska trojica". Dobi se jo tudi v slovenskem prevodu. Za delavca je dobro da razume tudi "real estate" igro; v njegovem interesu je da se zaveda resnice, da si svojega življenskega stanja, v kolikor je izboljšano, ni izboljšal s pomočjo zemljiščnih agentov in s "proletarskimi" ter neproletarskimi oljnimi, rudniškimi, avtomobilskimi in drugimi družbami.

Pomp in bluf z evharističnim kongresom.

Kardinal Bonzano pride ta mesec v Chicago na 28. evharistični kongres, kot pride mnogo drugih višjih in nižjih duhovnikov, med njimi baje tudi ljubljanski škof Jeglič. Ali kardinal Bonzano pride kot poseben papežev odposlanec. Reklamni biro, ki skrbi za propagando in za čim najbolj mogoče kričavo oglašanje tega kongresa, naznanja na dolgo in široko, da je kardinal Bonzano zastopnik in odposlanec svete stolice. Sveta stolica v Rimu pa je za pravega katoličana isto kakor je urad tretje internacionale v Moskvi za pravovernega komunista.

Zastopnik naslednika Petrove stolice pride v Chicago v posebnem vlaku. Železniška družba mu bo oskrbela tako sijajno opremljen vlak, kakršnega še ni bilo na ameriških železnicah. Tako naznanja v imenu propagande za ta cerkveni kongres v ameriškem časopisju Gregory T. Dillon. Osem najmodernejših Pullmanskih voz bo tvorilo vlak. Vsi bodo od zunaj za to priliko prebarvani s škrlatno rdečo barvo, ki bo naznanjala mestom in vasem ob progi po kateri se bo pomikal vlak, da se pelje v njem dostojanstvenik rimsko-katoliške cerkve v vlogi papeževga odposlanca. Vsi drugi vlaki bodo morali dati temu prednost, kar se ne dogaja po zahtevu poročevalca niti tedaj kadar se vozi po Zedinjenih državah kak evropski vladar ali prestolonaslednik. Vsak pullmanski voz ima svoje ime. V tem posebnem vlaku jim bodo dali imena slovitih kardinalov; tisti v katerem bo imel svoj stan Bonzano, bo imel njegovo ime. Notranjost voz je dragoceno opremljena. Želez-

niška družba New York Central in Pullmanova kompanija sta se že dolgo pripravljali, da za to priložnost ustvarita nekaj kar v zgodovini pullmanskih voz na ameriških železnicah še ni bilo. Najboljše veščake so pozvali, da naj zgrade in opremijo poseben vlak, ki bi nadkriljeval vse dosedanje. Kako lepo se glasi to za ljudi, ki ljubijo pomp.

Sedaj, ko je vlak gotov, zbirajo med strojevodji in kurjači najbolj zanesljive in fizično lepe, ki bodo vodili kardinalov posebni vlak. Enako skrbno izbirajo strežnike in porterje, ki bodo stregli in služili visokim gostom v kardinalovem vlaku.

Vlak se bo ustavil v vsakem večjem mestu ob progi omenjene železnice iz New Yorka v Chicago, in katoliški duhovniki imajo nalogo dobiti množice vernikov na postaje, da pozdravijo papeževega poslanca in prejmejo blagoslov.

Tako se blufa v imenu vere.

In ljudje verujejo, vzlic temu da je med namikom tistega ki je izganjal kramarje iz templja in ki ni imel prostora kamor bi glavo položil, in med onimi ki se danes proglašajo za njegove naslednike, velikanska razlika. Ako bi katoliška cerkev kot taka ne bila toliko v službi gospodarjev kot je, bi njenemu zastopniku ne priredili takega sprejema in ne bi mu dali posebnega vlaka za kakršnega ga lahko zavida vsak vladar katerekoli države. In evharistični kongres ne bi bil tako dobičkonosno podvzetje.

Zedinjene države niso Anglija, pravi neki newyorški sodnik.

V New Yorku so šli v začetku maja na stavko krznarji. Kompanije so skušale dobiti na njihova mesta stavkokaze. Stavkarji so jim branili. Ker je to v nasprotju s svobodo po tolmačenju ljudi, kateri se ukvarjajo z vprašanji kaj je in kaj ni legalno, so 40 stavkarjev aretirali ter jih obtožili "kaljenja miru." Sodnik jim je napravil pridigo, v kateri je dejal, da naj stavkarji nikar ne mislijo da so Zedinjene države Anglija. Iste dneve je bila namreč v Angliji generalna stavka, katere magistratni sodnik v New Yorku ni odobral, kajti njegovo mišljenje je, da bi v Ameriki niti stavke krznarjev ne smele biti dovoljene.

Pašičev sin obsojen.

Nikola Pašić ima sina Radomirja, ki je v marsičem sličen sinu fillipinskega governorja Wooda, naprimer v korumpiranosti in pustolovščinah. Ali stari Nikola ni vsaki dan najmočnejši jugoslovanski državnik, kajti včasih pride še kdo drugi na vrsto, in prišel je tudi sedaj. Proti Radomirju Pašiću je bila vložena tožba vsled razžaljenja časti, in sodišče ga je obsodilo na 15 mesecev zaporne kazni in 100,000 dinarjev denarne globe.

Boji v angleški liberalni stranki.

Angleška liberalna stranka, ki je imela v zgodovini Anglije veliko vlogo, preživlja že več let občutno krizo. Nekoč je bila poleg konservativne edina močna politična stranka v Angliji. Elementi ki se niso strinjali s toriji in njihovo reakcionarno politiko, so se oklenili liberalne stranke. Ko se je ustanovila delavska stranka, je bila več let šibka in v parlamentu z majhnim zastopstvom. Anglija nima toliko političnih strank kakor kontinentalne države v Evropi. Šele ko je pričela rasti delavska stranka, je bil angleški elektorat razdeljen na tri važne in močne stranke. Danes se Anglija vrača v "sistem dveh strank". Liberalna stranka, ki je bila nekoč življenska žila angleške demokratske politike, se razkraja. Pri volitvah v parlament število njenih zastopnikov poslednja leta stalno pada. Radikalnejši pristaši liberalne stranke glasujejo večinoma za delavsko stranko, konservativni pa so se pridružili torijski stranki, ki je po padcu MacDonaldovega kabineta prišla zopet na površje.

Liberalne stranke se drže le še najlojalnejši pristaši obeh kril. Njeni glavni voditelji so med drugimi lord Oxford, Godfrey Collins, lord Grey in Lloyd George. Slednji je sedaj v boju z ofcielnim vodstvom stranke radi njegovega stališča v zadnji generalni stavki. Med lordom Oxfordom, ki je načelnik liberalne stranke, in Lloyd Georgom, ki je načelnik kluba liberalnih poslancev v zbornici, traja že nekaj tednov boj za duhovno vodstvo, v katerem izgleda, da bo Lloyd George podlegel, dasi ima na svoji strani mnogo vplivnih članov liberalne stranke.

Delavska stranka od tega boja nima škode, istotako ne konservativna stranka kot taka. Vendar pa je v interesu kapitalizma, da liberalna stranka, liberalna po imenu, ostane kot neka ravnotežje med konservativno in delavsko stranko. Kadar se namreč ena vladna stranka diskreditira, je vedno dobro imeti drugo, ki je istotako lojalna kapitalističnemu ekonomskemu redu, čeprav se predstavlja za opozicionalno stranko. V tej deželi naprimer imamo dve vladni stranki, demokratsko in republikansko, ki se po programu ne razlikujeta niti za las. Vendar pa mora biti ena navidezno v opoziciji vsaj ob volitvah, da se tako slepi volilce; kajti v zbornicah glasujejo "konservativni" demokratski in republikanski zastopniki pri vseh važnih zadevah načelnega značaja skupaj, "progresivni" člani obeh strank pa tudi skupaj. Kadar pa se gre za kakšno predlogo, ki je načelno proti interesom Wall Streeta, glasujejo razen par izjem vsi skupaj proti, oziroma skrbje, da predlogi ki so temeljno proti kapitalističnim interesom sploh ne pridejo pred zbornico.

NAŠ POKRET IN NAŠI LJUDJE PRED LETI IN DANES.

Nekaj iz zgodovine socialističnih aktivnosti v Pittsburghu.

Z. K.

Pittsburgh, ki je na glasu kot centrum ameriške jeklarske industrije, ima veliko slovensko kolonijo, še večja pa je hrvatska in srbska, ena največjih v Zedinjenih državah. V Pittsburghu je sedež Hrvatske Bratske Zajednice in pred združenjem je imela tu svoj glavni urad Narodna Hrvatska Zajednica.

Slovenska kolonija v Pittsburghu ima svoj dom, ustanovljen pod imenom "Kranjsko slovenski dom". Ima svojo faro, razna društva in socialistični klub. V okrožju Pittsburgha je veliko število slovenskih naselbin. Okrog petnajst klubov JSZ. je v Penni in izmed teh večina v pittsburghski okolici. SNPJ. je v Pennsylvaniji jača kot v katerikoli drugi državi.

Industrialni Pittsburgh pa vzlic temu ni kar bi za naše gibanje moral biti. Socialistični klub št. 131 JSZ. deluje v zelo težkih okolščinah, in le, če bi štel več članov, kateri bi napeli vse svoje sile v agitaciji, bi mogli v doglednem času zgraditi tudi med jugoslovanskim delavstvom v Pittsburghu močno postojanko. Vse drugače je z organizacijo ameriških sodrugov v tem mestu, katera spada med najaktivnejše v stranki. Ima na vodstvu sposobne člane, prireja shode, debate, predavanja itd., širi literaturo, predvsem naše liste, in je aktivna v sedanji volilni kampanji.

Pred petnajstimi leti je bil socialistični duh v jugoslovanski koloniji v Pittsburghu že precej utrjen, posebno med Hrvati. Prva hrvatska socialistična organizacija v Ameriki je bila ustanovljena l. 1903 v Allegheny. Ni bila dolgo aktivna in je podlegla pod pezo nazadnjaštva in neznanja, v katerega so bili poviti naseljenci vseh jugoslovanskih narodnosti. Organizacija hrvatskih sodrugov pa se je vzlic temu kmalu obnovila. Organizacija št. 3 JSZ., katero so tvorili hrvatski sodruzi v Pittsburghu, je imela v letih ko je bila JSZ. na svojem višku in ko je stranka najbolj napredovala, okrog sto članov. Svoje središče je imela na North Side. Imela je močan pevski in tamburaški zbor, dramski odsek, čitalnico ter precej bogato knjižnico. Bila je aktivna v naselbini in v splošnem. Zastopana in aktivna je bila v okrajni organizaciji, katera je skozi nekaj let — v zimski sezoni — prirejala predavanja vsako nedeljo v enemu največjih gledališč v Pittsburghu, kar je znatno pripomoglo k uspehom stranke in njeni agitaciji za pridobivanje novih članov. Pri teh predavanjih pa so jo zelo ovirale razne verske organizacije, opirajoče se na takozvano "blue law"; ta postava ne dovoljuje ob nedeljah veselice, plesov in sploh ničesar, kar bi imelo služiti zabavi, ako ni priredba cerkvena. Pod plaščem te hipokritske postave so hoteli zatreti socialistična predavanja ob nedeljah, kar se jim pa ni posrečilo.

V klubu št. 3 je bilo tudi nekaj slovenskih sodrugov, kateri so v novembru 1913 ustanovili svoj klub. V JSZ. je dobil štev. 131. Svoj delokrog je imel v okolici Butler St. Ustanovitelji slovenskega kluba so takoj

v početku naleteli na velike teškoče, katerih se pa niso ustrašili. Ustanovni sestanek se je vršil v Kranjsko slovenskem domu, a ko se je klub ustanovil, mu je uprava imenovanega doma odrekla zborovalne prostore. Svoje seje je potem obdrževal v neki neslovenski dvorani. V par mesecih je narastel že na 40 članov. Njegov vpliv v naselbini je rasel vzlic vsestranski opoziciji. "Proletarec" se je tiste čase zadovoljivo razširil, ker so člani pridno agitirali zanj, pa tudi v drugih ozirih so bili aktivni. Hrvatski sodruzi od organizacije št. 3 so šli mlademu slovenskemu klubu v vseh ozirih na roko, posebno na priredbah, na katere so nam poslali svoj pevski in tamburaški zbor. V Pittsburghu je iste čase eksistirala slovenska godba na pihala, katera pa se ni mogla sama vzdržati in se je nekako koncem leta 1915 ali v začetku l. 1916 pridružila socialističnemu klubu št. 131, v katerem se je ojačala v članstvu in tudi kot godba.

Delovanje kluba št. 131 je bilo vseskozi težavno. Slovenska fara je imela nad naselbino takorekoč popolno oblast in K.S.D. je bil istotako pod njenim vplivom. Dasi se verni rojaki med seboj niso razumeli, so socialisti solidarno-mrzili. Spori med vernimi rojaki so bili za obstranskega opazovalca zelo zanimivi. Dogodilo se je npr., da so postali Belokranjci zelo ljubosumni na "črne Kranjce", češ da jih župnik bolj protežira in da jih ima rajše kakor Belokranjce. Klub je imel odprte in prikrte nasprotnike tudi med slovensko-hrvatsko škricarijo in trgovci. Škricev je bilo sicer malo, a smatrali so, da so oni edini ki se razumejo na politiko. Med preprosto maso pa se itak najde največ takih, ki so za vse brezbržni in ne marajo "spadati" nikamor. Sposobni so samo za kritiziranje po svoje, ki je največkrat navadno zabavljanje. Zato so jih škrici in župnik lahko vodili po svoji volji.

Največ kvara socialističnemu gibanju v Pittsburghu, kakor tudi drugje, je povzročila svetovna vojna, in in posebno še med Jugoslovani. Nekaj aktivnih članov kluba št. 131 se je izselilo. Prvi med njimi je bil sod. B. Novak, ki je zapustil naselbino sredi leta 1916. B. Novak je bil tajnik kluba št. 131 od ustanovitve pa do svojega odhoda.

Situacija v pokretu je postajala vedno slabša. Soc. stranka se je pričela deliti v dva tabora. Špijoni in provokatorji so prepregli vse delavske organizacije. L. 1918—19 se je formiral takozvani "levokrili" pokret, kateri je dobil pod svojo komando tudi hrvatske soc. organizacije. Nastal je kaos, ki je malo manj kot do dna vpropastil veliko in mnogo obetajoče socialistično gibanje. Reakcija pod vodstvom Palmerja in pozneje Daughertyja je s sodelovanjem agentov provokatorjev organizirala znane progone, od katerih tukajšnje delavstvo ni bilo izvzeto. Tudi nekaterim slovenskim organizacijam so razbili kar so mogli razbiti, "osumljenec" aretirali in delavce v splošnem ostrašili, da so se pričeli umikati radikalni propagandi. Člani so pričeli odpadati, tisti ki so drli za "levokrilaši", so pa šli pod zemljo in "vrtali" kjer se je dalo, največ proti soc. stranki. "Levi" se danes zopet vračajo bolj in bolj na pota "desne", ali ostali so še vedno pri taktiki napadanja socialistične stranke, kar pač škoduje obojim in koristi kapitalizmu. Klub št. 131 je v tem času izgubil

skoro vse člane, in ko je odšel iz naselbine še sod. B. Fiorentin, je polagoma zaspal.

Več let je bila pittsburska slovenska naselbina brez socialistične organizacije. Nekateri posamezniki so bili včlanjeni v okoliških klubih JSZ, dokler se ni meseca marca 1925 klub št. 131 reorganiziral. Prišle so nove moči, in je upati, da se bo socialistično gibanje med slovenskim in drugim jugoslovanskim delavstvom v jeklarskem vele mestu razširilo kakor še nobenkrat doslej. Pogoji so tukaj. Naselbina ima v tem oziru bogate izkušnje. Dejal bi lahko, da ima tudi mnogo bridkih izkušenj.

Kdor pogleda malo nazaj v zgodovino bojev v naših naselbinah in po svetu v splošnem, bo razumel, da za delavca ki hoče rabiti v svoj prid tudi svojo politično moč ni mesta drugje kakor v socialistični stranki. Vsak delavec bi se moral zavedati te resnice. Vsak bi moral biti AKTIVEN član SVOJE stranke.

Kedaj se je pripravljena razoborožiti Mussolinijeva Italija.

V Genevi, Švica, se je meseca maja pod avspicijo Lige narodov vršila preliminarne razoborožitvena konferenca, ki pa ni prinesla razoborožitve. Poljska se boji Rusije, Rumunija želi obdržati Besarabijo, Francija misli da je njen vpliv v Evropi odvisen od velike armade, manjše države se tudi žele "braniti", in tako se zastopane dežele niso mogle zediniti za noben praktičen načrt, ki bi ga bilo mogoče izvesti v bližnji bodočnosti. Zastopane so bile na tej konferenci tudi Zedinjene države, dasi ne spadajo v Ligo. Rusija je odklonila poslati reprezentante, ker se je konferenca vršila v Švici.

Zanimiva je Mussolinijeva izjava v italijanskem senatu o vprašanju razoborožitve. Mussolini, kar pomeni Italijo, je za popolno, ali pa za nikakršno razoborožitev, kar se Italije tiče. "Italija se bo razoborožila, če se ves svet popolnoma razoboroži," pravi Mussolini.

Glasi se zelo lepo in močno, toda nič ne pomeni. Dobro pri vsi stvari je samo to, da je tudi kapitalistični svet spoznal pogubnost militarizma in vojne, kajti drugače se bi razoborožitvene konference ne mogle vršiti. Ampak militarizma kapitalizem ne bo odpravil. Ljudstva bodo morala ustvariti v posameznih državah socialistične večine, če nočejo militarizma in če res žele pravo društvo narodov ter razoborožitev. Mussolini je samo na kratko povedal, kar drugi militaristi "na dolgo" mislijo. Zato razoborožitve pod kapitalizmom ne more biti, in če ne bo razoborožitve, so vojne nezogibne. Pa tudi brez velikega militarizma so mogoče, dokler ne zavlada med narodi duh kooperacije. Kooperacija človeštva za človeštvo pa zahteva odpravo kapitalistične ekonomske uredbe. In odpravil jo bo edino socializem, razen ako se zanašate tudi na Salvation Army.

Ali ste že naročili knjigo "BEG IZ TEME", ki je izšla v založbi "Proletarca"? Ima nad tri sto strani in vsebuje dela ruskih pisateljev ter njihove življenjepis. Stane vezana v platno \$1.75, mehko vezana \$1.25.

"Narod naj jih sodi".

Papeški "Am. Slovenec", oziroma frančiškanska "Edinost" prinaša po stari časnikarski tradiciji editoriale vsake sorte. Dne 13. maja je priobčila "editorial" pod gornjim naslovom, ki se pričinja: "Akcije za milijonski fond" in "slovensko zavetišče" naši rojaki še niso pozabili. Pred kratkim smo naslovili na tem mestu na odgovorne faktorje imenovanih akcij, na j narodu podajo svoje račune, in narod, ki je te fonde skupaj zložil vprašajo, kaj in kako naj se nabrane svote porabijo . . ."

Nato sledi še mnogo stavkov in pa nasvet, naj se preostale vsote izroče za evharistični kongres, ali pa katoliškim organizacijam na jugoslovanskem Primorju. Ker bo nekaj slovenskih Primorcev prišlo na evharistični pomp v Chicagu, naj se bi denar izročil njim, da ga poneso v mili svoj rojstni kraj za boj proti papeževemu zavezniku Mussoliniju. To je smisel komedijantskega članka.

Ko bi znali frančiškanski pisarji računati, bi si od časa ko se je J. R. Z. ustanovilo izrezali vse njegove račune, ki so bili objavljeni v listih, in tako bi imeli pred seboj vsa računska poročila o izdatkih in dohodkih.

J. R. Z. je bila namreč edina jugoslovanska organizacija te vrste ustanovljena med vojno, ki je objavljala svoje račune in ki je imela nadzorni odbor, kateri je v resnici pregledoval račune. Zato ker je bila poštena jo nepoštenjaki še danes napadajo. Ako bi J. R. Z. poslovalo kot je poslovalo "Narodno Viječe", ali Jugoslavenški odbor, ali Slovenska Narodna Zveza, ali Slovenska Liga, bi frančiškanski "poštenjaki" ne vpraševali za — račune.

Kje so tisočaki, ki so jih dobivale kraljevaške organizacije od zavezniških in ameriške vlade? Kako so slovenski klerikalci ala Rev, Zakrajšek, Pirc itd., zapravili tisočake, ki jih je nabrala Slov. narodna zveza in druge kraljevaške organizacije? Kdo je imel koristi od prodaje tistih kart, ki so bile tako dobre "kot državljanski papirji"? Prodajala sta jih Pirc in menih Zakrajšek v imenu svoje "Narodne" zveze. Kdo je igral vlogo špijonov za kapitalizem in reakcijo? Ali mislite, da ne bo nikoli nihče zahteval vaših računov, in da ne pride nikdar do obračuna?

Le počakajte, vse ob svojem času!

Glede zavetišča se ni nihče toliko trudil "dobiti" račune kakor naši sodrugi, ki so potem svojih listov, konferenc in odborov že neštetokrat pozvali Fr. Sakserja, predsednika zavetišča in druge funkcionarje, da naj pojasnijo, kaj se je zgodilo z dotičnim fondom. Dotičniki, ki so z njim upravljali, razen enega člana, so ljudje enakega kalibra kakor današnji in prejšnji gospodarji "Am. Slovenca". Če hočete, vam bomo ob priliki, ko bo prostor dopuščal, razložili, kako ste orali med vojno — skupaj, in skupaj zapravljali prigoljufani denar, ki ste ga vlekli iz žepov vernikov pod masko vere, ameriškega patriotizma in za Karadžorževićevo S. H. S.

Ali ste za povečanje "Proletarca"? Sodelujte v kampanji za zbiranje potrebnega fonda, in ako mogoče, agitirajte za pridobivanje novih naročnikov.

Iz francoskih rudarskih revirjev.

V Francijo se je po vojni izselilo mnogo slovenskih delavcev, ki so zaposleni večinoma v rudnikih. Dnevnik "Delavska Politika" prinaša od enega svojega dopisnika poročilo iz Metza z naslovom "Kako žive naši rudarji", datirano dne 24. aprila, ki se galsi:

"Potujemo že nekaj dni po rudarskih centrih Alzase in Lotrinške. Bili smo v Marlebachu, velikem rudniku z 12,000 rudarji, med katerimi je nad 1500 naših slovenskih rudarjev. Če prištejemo še njihove družinske člane, živi tukaj preko 3000 slovenskih duš. Dela se v rudniku 8 ur dnevno, plače pa znašajo povprečno po 25 frankov dnevno za kopača. Koplje se samo premog. Delovna konjunktura je tukaj silno dobra; delajo se v vseh jamah "nadšihiti", ki se temeljni plači primerno plačujejo. Stanovanja so v vsakem pogledu naravnost izvrstna, le žal, da jih še vedno primanjkuje, tako da morajo češče družine čakati po tri leta, da pridejo do svojega popolnega stanovanja. Vsled pomanjkanja stanovanj, morajo češče po 3 družine stanovati v stanovanju, za 1 družino. Življenske razmere, ki so za 40 odstotkov boljše kot pri nas, se pa vsled padca franka poslabšujejo.

20. aprila smo bili v Creutzwaldu (La Croze); v tem premogovniku je zaposlenih okrog 6000 rudarjev, med njimi je 600 slovenskih rudarjev (z družinami vred okrog 1,600 oseb). Plače znašajo tu okoli 22 frankov dnevno za kopače. Življenske razmere in delovni čas kot v Merlebachu. Le stanovanja so tu nekoliko slabša. Strokovne organizacije so tukaj popolnoma v rokah komunistov; socijalističnih organizacij tukaj sploh ni. Čudno je, da je tukaj le malo Slovencev organiziranih. Če so že organizirani, so pri društvu "Sv. Barbare" in pa pri društvu "Edinost", ki je nacionalno društvo. V razrednih strokovnih organizacijah jih skoro ni, kar ni gotovo lepo in prav.

Priredili smo v vseh teh krajih več rudarskih shodov, ki so bili povsod jako dobro obiskani. Z menoj potuje tudi gospod Bolha iz Bottropa v Nemčiji. Na našem potovanju nas spremlja tudi tajnik komunistične rudarske organizacije, ki je pa, dasi so ga nekateri naši rudarji proti meni, kot pohlevnemu in predpostavljajo socijalpatrijotu uprav po slovensko . . . nahujskali, strogo objektivni in uprav francosko takten. Našim rudarjem sem priporočal, da naj se organizirajo v istih razrednih strokovnih organizacij, v katerih so organizirani njihovi zavedni francoski tovariši.

Zida se v teh krajih prav veliko, in vsa industrija se naglo in v velikem štilu razvija. Z ustaljenjem francoskega franka, se bo ta intenzivna delavnost najbrže še potencirala.

Poročal vam bom še iz ostalih krajev. Arh.

"Delavski prijatelji" in stavka v Passaicu.

Stavka tekstilnih delavcev v Passaicu, N. J., ki traja že več tednov, in v kateri je delavstvo pokazalo toliko solidarnosti kakor v malokateri, ne gane takozvanih "delavski prijateljev" v zbornici poslancev in senatu, kjer imajo priliko izvajati kongresno preiskavo v tekstilni industriji z ozirom na nezaslišno iz-

koriščenje delavcev, ki nima primere v nobeni drugi večji ameriški industriji. Delavci v Passaicu, ki so znali vzbuditi zanimanje v ameriški javnosti za svoj boj, so v borbi brez pomoči političnih faktorjev. Lokalni so absolutno na strani kompanij, katerim pomagajo voditi boj proti stavkarjem. Zunanji pa se nočejo "vmešavati". Oboji so bili izvoljeni z glasovi delavcev, in izgleda, da jim v tem oziru ne pomaga nobena izkušnja.

Razpela v italijanskih sodnih dvoranah.

Fašistična vlada je izdala odlok, s katerim ukaže sodiščam v Italiji, da morajo v sodnih sobanah zopet razobesiti "sveto razpelo", katero naj vsakega, ki pride pred sodišče, posvari, da mora v Italiji prevladati pravica in resnica. Že pred dalj časom je fašistična vlada izdala dekret, s katerim je ukazala obesiti razpelo v vseh javnih šolah.

Tako se v Italiji polagoma meša sedanost s prošlostjo, in temu pravi Mussolini fašizem, ki bo odrešil človeštvo.

Ako v nobeni stvari, se dekret moti v tem, ko pravi, da razpelo znači pravico in resnico. V imenu razpela se je tlačilo pravico in mučilo oznanjevalce resnice; in v imenu razpela se je ljudstvom odvzemala svoboda.

Če bi bila socialistična stranka Morganova stranka . . .

Če bi bila socialistična stranka Morganova stranka, kakor je republikanska ali demokratska, in bi ji dal od časa do časa milijon, dva ali tri za agitacijo, bi vidoma rasla, kakor demokratska ali republikanska. V Morganovi politiki bi morala igrati enako vlogo kakor ostali dve njegovi stranki. Ljudje bi drli v socialistično stranko kakor drve sedaj v republikansko in demokratsko. Ljudje namreč spoštujejo Morgana, Garyja, Forda in druge velekapitaliste, kateri so poglavarji obeh kapitalističnih strank, ker imajo milijone.

Socialistična stranka, ki bi jo podpirali kapitalisti z milijon dolarjev, bi postala nagloma velika ne da bi ji bilo treba apelirati na delavstvo naj agitira zanj, toda bi ne bila več socialistična stranka, ampak kapitalistična. Nevarnosti, da bi ameriški kapitalisti dali milijone dolarjev vsako leto za agitacijo socialistični stranki kakor jih dajo republikanski in demokratski, ni, ker socialistična stranka NI NJIHOVA STRANKA.

Socialistična stranka je predstavnica PRAVEGA DELAVSKEGA gibanja v tej deželi. Njene funkcije so enake kakor drugih delavskih strank po svetu. Dasi danes še mala po številu članstva, se zanj v Morganovih uradih zelo zelo zanimajo, ker kapitalistični interesi vedo, da mora v Zedinjenih državah prej ali slej priti v ospredje nova stranka, ki bo imela SOCIALISTIČNI program in bo vodila svoj boj na podlagi socialistične taktike za SOCIALIZEM. Jedro te ameriške stranke bodočnosti je DANAŠNJA socialistična stranka.

Kapitalistični interesi jo ne podpirajo, ker je delavska stranka. Ameriška Socialistična stranka je stranka delavcev. Tako kakor skrbe Morgan in ves ostali kapitalistični razred za svojo stranko, naj skrbi delavstvo za svojo socialistično stranko.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA.

DOPISI.

BODIMO AKTIVNI V VSEH SEZONAH.

SHEBOYGAN, WIS. — Prišli smo v poletno sezono. Društveno življenje v dvoranah ponehava. Ali je res tako težko posedati par ur na mesec na sejah svojih organizacij in poslušati ali se udeleževati razprav, ki bi morale interesirati vsakega člana?

Prav je, da človek išče razvedrila. Socialisti hočemo in delujemo, da ga bodo tudi delavci imeli dovolj. Sedaj v tem oziru storimo kolikor moremo. So kraji, kjer imajo naše organizacije za izlete lastne prostore in celo letovišča. Ali delo za našo stvar ne sme nikoli ponehati. Med nami ne sme biti delo za klub št. 235 JSZ. nič manjše v poletju kakor je pozimi. V poletju se moramo pripraviti, da bomo v jesenski in zimski sezoni povečali kulturne aktivnosti. Več prosvetnega dela in več razvedrila za naše ljudi pod okriljem našega kluba, to naj bo cilj vseh slovenskih sodrugov v Sheboyganu.

Ob tej priliki opozarjam članstvo kluba št. 235, da se gotovo in polnoštevilno udeleži prihodnje seje, na kateri bomo morali razpravljati in napraviti potrebne sklepe o raznih zelo važnih točkah. Naš klub bo obdržal prvenstvo v aktivnostih, ako bodo člani pohajali na seje, se udeleževali razprav in ostali klubu in njegovemu delu lojalni kakor se od sodrugov pričakuje.

Sheboygan ni majhna naselbina. Klub JSZ. bi bil v nji lahko jačji kot je vzlic številnim nasprotnikom ki jim imamo. Sodrugi, ako se zavzamemo, ali ne bi štel naš klub v doglednem času lahko 50 in več članov ter članic? In ko enkrat dosežemo to število, bi šli naprej do števila sto in dalje. Vsak delavec bi si moral šteti v čast, da je član socialistične stranke in mednarodnega delavskega gibanja. In vsakdo ki ni član in se zaveda da je delavec, naj pristopi v organizacijo svojih razrednih tovarišev. Zavzemite se resno, in pripeljite na bodočo sejo toliko novih kandidatov za člane kolikor jih do seje morete pridobiti. In potem vsaki mesec več. Socialistična stranka ne potrebuje vas ki še niste njeni člani radi sebe, ampak vi potrebujete njo radi nberbe za svoje pravice in interese. To resnico je treba radi jasnosti nepoučenim delavcem mnogokrat poudariti.

"Se ne zanimam za politiko" je reven izgovor in nevreden delavca. Zakaj se Gary zanima, zakaj se zanima za politiko Rockefeller, Morgan, Ford, Mellon in vsi drugi bankirji ter kapitalisti?

"E, saj je vsak za svoj žep," je tudi argument, s katerim neuki delavci odbijajo agitatorje. Čemu tisti ki rabite ta "izgovor" ne daste boljšega vzgleda? Ako so vsi drugi slabi, čemu bi vsaj tisti ki slabosti drugim očitajo ne DOKAZALI s kakršnokoli stvarjo, da so boljši, ne pa slabši od drugih!

Ne ponavljajte izgovorov katerih ste se naučili od drugih kakor se jih nauči papagaj, ampak mislite s svojo glavo in preudarite, da-li je prav, ako se ogibate delavske organizacije, se branite socialističnih listov in odklanjate dati socialističnemu gibanju tudi najmanjše sodelovanje, medtem ko veste da so nasprotniki delavskih interesov neumorno na delu. Če boste

spoznali, da tako ravnanje ni pravilno, boste postali resnično zaveden delavec in organiziran član delavske armade.

Ne vem kako bi bilo, če bi naši agitatorji poslušali izgovore in jim ne ugovarjali. Listi bi bili kmalu brez naročnikov, socialistična literatura bi spreperela po policah in v delavskem gibanju bi nastala tema. Načelniki trustov bi rekli, da se je dogodil čudež, kajti zmagali bi na celi črti brez odpora od strani delavcev. Zasluga agitatorjev je, da se to ne zgodi.

"Nimam časa čitati"; "ne bom več naročil"; "nimam denarja sedaj"; "me ne zanima politika" in na vse take izgovore odgovarja agitator, ki z ustmeno besedo prepričuje brezbrineža, da je brezbrizen ne samo v svojo škodo ampak v škodo vsega delavstva po svetu. Ko bi bilo brezprižnežev samo deset v vsakem mestu, pa četudi bi jih bilo sto, ali tisoč, ali 40 na vsakih sto delavcev, ne bi bilo slabo. Ampak kadar so v večini, je posledica katastrofalna za ves delavski razred.

Izgovori so tekom poletja posebno v modi. Tiskarne in knjigarne bi morale zapreti vrata, ako bi izgovori nadvladali v praksi, in uredniki bi imeli prijetne počitnice, ki se jim bi gotovo prilegle. Sicer pa po mišljenju ljudi, ki rabijo take izgovore, uredniki itak nimajo težkega dela, samo sede in lenobo pasejo. Žele jim, da bi šli kam na "težko" delo, da bi videli kako delavec gara . . . To se tiče samo urednikov delavskih listov. Drugim je "lenoba" in plača odpuščena.

Agitatorji poznajo ljudi, naj bo pozimi ali v poletju. Agitirajo, pa bilo decembra ali julija.

Več agitatorjev potrebujemo. Več sodrugov ki bi dali agitatorjem moralno pomoč. In več delavcev, ki bi se zavedali da so delavci. Vse te vrste ljudi potrebujemo tudi v Sheboyganu. Sodrugi, ker se tega zavedate, prihajajte redno na seje in storite kolikor morete, da se bo naša četa jačala, da bo vršila več dela na polju razredne agitacije in izobrazbe.

Anton Debevc.

TO IN ONO IZ YUKONA.

YUKON, PA. — Začel bom pri "delavskih razmerah". Pri Westmoreland Coal kompaniji delajo po 10 do 12 ur na dan. Torej za tiste ki imajo delo ga imajo še veliko preveč. Zaslužek je od enega do štiri dolarje dnevno. Ni veliko, ampak zaslužek se to vseeno imenuje. To so, kajne, zelo neatraktivne "delavske razmere".

Rov Volle v bližini tega kraja ne obratuje že tri mesece. Ko je prenehal, so pozabili delavcem dati plačo, zato so se nekateri pritožili sodniku, ki je nekoliko poizvedoval in izvedel, da je kompanija bankrotna in ne more plačati. Koks je prodajala po \$17 tono, potem pa se še dobe besedni kikirji ki kriče, da socialisti krajejo.

Prišel sem skupaj z rojakom, ki pravi, da Naceta Žembergerja osebno pozna še iz Nemčije, kjer sta delala skupaj. Imenuje se Kaus in živi v Yukonu. Z Nacetom sta bila baje skupaj tudi v Ohiju. Omenjam ga zato, ker sem mu v pogovoru dejal, da je Nace napreden človek in zvest socialistični stvari. Kakor je v teh časih navada, je tudi ta odvrnil, da je nekoč tudi on

bil socialist, "pa nismo nikamor naprej prišli". Medtem ko mi ne pridemo "nikamor naprej" si pa voditelji "denarja naberejo", kakor E. Kristan, ki je Primorsko prodal, milijonski fond pobasal in sedaj menda od "interesa živi". Pa tudi Mussolini — glejte kaj je danes! Skoro komunist je bil, vodja ekstremistov, propagiral je revolucijo za razlastitev veleposestnikov in tovarnarjev, danes pa je ves drugačen.

Ta rojak se je pohvalil, da ga je pamet že srečala, da je pustil socializem in Proletarca, Naceta se pa tudi ne bo ognila, ako jo bo hotel videti.

"Priatelj, koliko iztisov majske številka "Proletarca" ste naročili," sem vprašal znanca. "Veš, sedaj se vsaki dan dela, ne bi utegnili brati."

Nagovoril sem drugega: "Pristopi v socialistično organizacijo."

"Bi, pa sedaj še nič ni; bom počakal, da jih bo veliko, da bodo lahko kaj dosegli."

"Naroči 'Proletarca'."

"Imam 'Glas Naroda' že dvajset let."

In tedaj zopet naš Kaus, ki se je že davno skregal s socializmom, in modruje:

"Kaj boš ljudi badrav s 'Proletarcem'. Mir jim daj, če se jim nočeš zameriti."

"Ali bi ga ti naročil?" je vprašan peti.

"Vse zvem v Prosveti. Mi zadostuje, ker itak malo berem."

"No, kaj se bi badral. Delaj pa pameten bodi. Dokler za vrečo moke zaslužiš, bo orajt; dolgo pa tako ne bomo. Kako bo potem, te ne briga."

Tako modrujemo pri nas, ker smo "brihtne glave".
Joe Robič.

SLAVNOST DVAJSETLETNICE DRUŠTVA ILIRIJE.

KENOSHA, WIS. — V nedeljo dne 6. junija je društvo Ilirija, št. 38 SNPJ. obhajalo slavnost dvajsetletnice, ki se je vršila v German American Club House. Poset popoldne je bil prilično dober, če se pomisli, da je Kenosha majhna slovenska naselbina in da ima društvo Ilirija malo manj kot sto članov, dasi je glavno in vodilno društvo v naselbini. Slavnosti se je udeležilo tudi več gostov iz Waukegana, Chicaga in nekaterih drugih bližnjih naselbin.

Program je otvoril s pozdravnim govorom Frank Žerovec, ki je v kratkih potezih pojasnil pomen slavnosti, namene SNPJ. in vlogo društva Ilirija v kenoški naselbini ter v SNPJ. Dotaknil se je tudi načelne strani in naglašal, da je SNPJ. napredovala hitreje kot katerakoli druga slovenska podporna organizacija zato, ker se je postavila na stališče strogo delavske organizacije in zagovarjala ter branila socialistična načela.

Tajnik "Ilirije" Pavel Jurca je podal nekaj zgodovine društva, omenjal začetne boje in apeliral na tiste ki še niso člani SNPJ., da se ji pridružijo. Nato je oznanjal razne točke programa ter predstavil zastopnike hrvatskih in srbskih bratskih društev. V. Cainkar, predsednik SNPJ., je govoril o pomenu naše organizacije za napredek našega delavstva v tej deželi, o nasprotnikih ki se zaletavajo vanjo in o intrigah ter hujskanjih, s katerimi skušajo zanetiti notranji boj, dasi ne bodo uspeli.

Zadnji je nastopil Frank Zajec, ki je govoril o razmerah pred dvajsetimi leti, ko je bilo društvo ustavljeno, in danes. Apeliral je na članstvo, da naj po tolikih letih dela in truda varuje svojo organizacijo, da

naj jo vodi in utrjuje po potih, na katerih je bila zgrajena in se razvijala.

Orkestralne točke je prozivaljal tamburaški zbor Bratstvo. Miss Therese Ambrož je zapela nekaj pesmi in pela je v splošno zadovoljstvo občinstva. Na glasovir jo je spremljala Miss Julia Rabsel.

Zvečer je sledila plesna zabava. Dvorana je bila polna, ker je prišla na zabavo tudi neslovenska mladina. — *Poročevalec.*

ŠESTA REDNA KONFERENCA J. S. Z. V OHIJU BO DNE 20. JUNIJA V CLEVELANDU.

CLEVELAND, O. — V teku so priprave za šesto zborovanje ohijske konference socialističnih klubov in društev Izobraževalne akcije JSZ., ki se bo vršilo dne 20. junija v Clevelandu. Zborovanje se prične ob 8. zjutraj v prostorih kluba št. 27, J. S. Z. (v Narodnem domu). Da se bo pričelo zborovanje bolj zgodaj kot je bilo dosedaj v navadi, je vzrok ta, da se bo isto nedeljo vršil piknik dram. društva Ivan Cankar. S tem, da bomo skusili rešiti ves program v dopoldanskem zasedanju, bodo zainteresirani sodrugi imeli dovolj prilike da se udeleže omenjenega piknika.

Zabava na predvečer konference.

Kot običajno, se na predvečer zborovanja vrši zabava, katero priredi klub št. 27. Ves eventuelni prebitok gre v blagajno ohijske konference. Ker pa poletni čas ni posebej ugoden za prirejanje večjih zabav v dvoranah, se je sklenilo na zadnji klubovi seji sporazumno z izvrševalnimi uradniki konference, da se cela stvar priredi v obliki domače zabave z banketom. In ker so take prireditve navadno žihavnejše kot pa one formalnega značaja, bo zabava dobra in neprisiljena. Na programu bodo "spring chickens (hens?)", govori, petje, harmonika itd. Kelnara bo tudi več; mogoče bo imel vsak svojo. Program se prične točno ob poldeveti uri v soboto večer dne 19. junija, in sicer v klubovih prostorih in sosednji dvorani. Vstopnice dobite v predprodaji pri tajnikih clevelandskega in colinwoodskega kluba in pri "Enakopravnosti".

Važni problemi pred konferenco.

Šesto zborovanje bo naravno najvažnejše v dosežanju obstoja ohijske konference. Prvič, ker se bo vršila ravno pred VI. rednim zborom JSZ., kateri se prične dva tedna pozneje v Chicagu; naša konferenca bo razpravljala o važnih vprašanjih, ki pridejo pred VI. zbor. Izvolila bo za zbor tudi konferenčnega delegata. Drugič, razpravljala bo o državnih volitvah v jeseni; in ker ima naša stranka kandidate v vse važnejše urade, bomo govorili tudi o načinih in sredstvih za čim uspešnejšo volilno kampanjo. Na programu bo tudi vprašanje izobraževalnega in vzgojevalnega dela ohijske konference za prihodnjo jesensko in zimsko sezono. V mislih imam namreč, da v prihodnji sezoni začnemo s prirejanjem predavanj, diskuzij in po možnosti večernih delavski šol v vseh naselbinah, kjer imamo naše postojanke. O tem je potrebno da razpravljamo že na prihodnjem zborovanju.

Vabimo vse sodruge in somišljenike, clevelandske in zunanje, posebno še društva Izobraževalne akcije, da se udeleže zabave in zborovanja. Prosi se zunanje sodruge in somišljenike, ki se mislijo udeležiti zabave, da to sporoče s. John Krebeljnu, 6409 St. Clair Ave., Cleveland, O. — *Anton Garden*, tajnik konference.

VPRAŠANJE FORME "PROLETARCA".

PUEBLO, COLO. — Klub št. 27 v Clevelandu sugestira spremenitev forme Proletarca, da bi namreč izhajal v obliki kakor jo ima "Prosveta". Nisem proti, ampak nasprotniki Proletarca bodo radi forme ostali nasprotniki. "Proletarec" je že toliko let socialistični list, da se je vsem zameril ki ne marajo da bi bilo kedaj boljše na svetu in da se bi ljudje spametovali. Zame ni vprašanje spremenitev forme, ampak povečanje "Proletarca". Več izobrazbe potrebujejo naši ljudje in zato je potreben večji dober list. Najboljše bo, ako se odvadimo dajati sugestije in se lotimo agitacije vsi. Če to storimo, bo Proletarec tudi v Pueblu dobil več naročnikov kot jih ima in tudi socialistični klub se bi obnovil. Kdo ve, morda se to pri nas tudi zgodi. Nekateri imamo zelo dobre namene. Treba jih je spremeniti v dejanja, in tedaj bi se res lahko zgodilo, da bi tudi mi postali resnično naprednejši. Ako ne na VI., bo naša naselbina gotovo zastopana na VII. zboru JSZ. s svojim delegatom. — *Old Timer.*

POLEMIKE IN DEBATE S KOMUNISTI NI-MAJO SMISLA.

MILWAUKEE, WIS. — Moje priporočilo je, da se "Proletarec" kolikor mogoče ogiba odgovarjati na "komunistične" napade. "D. S." je itak povsod diskreditirana in poleg tega brez naročnikov. Čemu bi se pečali z vsakim Bartulovićem, ki ga prinese veter od te ali one strani?

V Milwaukeeju te tiče precej dobro poznamo in vemo, da se bodo sami ugonobili. Dovolj je, ako jih včasih predstavite in opišete njihovo intrigarsko delovanje; nikakor pa ne zaslužijo, da bi z njimi polemizirali ali da bi kdo naših sodrugov z njimi debatiral. Ignorirajte jih in prezirajte, ker niso vredni drugega. — *Red.*

Ali ste požrtvovalen socialist?

Pred nekaj desetletji je moral biti delavec pogumen, če se je hotel odprto nazivati za socialista. In moral je biti požrtvovalen. Danes je socialistov mnogo, kajti naši pionirji so premagali vse začetne težave. So pa še kraji, kjer se samo pogumni, res zavedni delavci ne strašijo priznati, da so socialisti.

Požrtvovalni sodrugi pa so našemu pokretu še danes potrebni. Namreč, ako se delavci ne bi žrtvovali za svojo stvar, bi bili tam kjer so bili pred desetletji.

Brez socialistov, ki so pripravljeni za svojo stvar delati in prispevati, ne bi bilo socialistične organizacije, ne socialističnih domov, ne knjižnic, šol in časopisja.

Vi, ki pravite, da ste socialist, ali da simpatizirate s socialističnim gibanjem, ali tudi kaj storite v dosego ciljev, ki jim ima socializem? Ali sodelujete v borbi za izboljšanje vsakodnevnega stanja delavskega ljudstva? Ali se kedaj potrudite pomagati v agitaciji, da se delavstvo osvobodi izpod vplivov zavajalnega časopisja in da prične čitati socialistične liste ter knjige?

"Osvoboditev delavskega razreda mora biti delo delavstva samega." Ta resnični rek ponavljamo že mnogo let, ali žal, da ga velika večina delavcev še ne čuje, oziroma ne razume. Pričakovati, da bomo nekaj dosegli ne da bi se za stvar borili ali delali, je nesmisel.

Karl Marx, "oče znanstvenega socializma", ki je tako temeljito objasn timeri ekonomski zakone in njihovo tiranje iz ene ekonomske forme v drugo, je ustvaril trdno podlago modernemu delavskemu gibanju. Nastopil je s svojimi nauki v najtežjih časih; njegove žrtve za stvar trpečega ljudstva so bile velike, dasi jih večina delavcev še danes ne zna ceniti. Cenili jih bodo v pravilni vrednosti šele, ko se uveljavijo njegovi nauki. Ko so izšli prvi njegovi spisi, so ga takoj začeli preganjati. Vztrajal je, in nobene provokacije, zaničevanja in zasmehovanja ga niso spravila iz ravnotežja. Vedel je, da je on v pravem, ne pa tisti ki so imeli in še imajo moč vladajočih. Vedel je, da gre razvoj v smeri socializma, vedel pa je, da naradni zakon zahteva, da se nekdo bori, da se nekdo žrtvuje za novi ekonomski red. In naravno je, da je v to pozvan delavski razred, ki ima s socializmom vse pridobiti in ničesar izgubiti. Žrtvovali so se tudi drugi številni socialni reformatorji, najsibo pred ali po Marxu. Pred njim sta bila v ospredju socialnih bojev npr. Robert Owen in grof St. Simon, ki sta dala pokretu nele vse svoje energije, ampak tudi vso svojo imovino.

Požrtvovalnost je bila v bojih delavskega ljudstva proti vlastodržcem potrebna od vsega začetka. In bila je potrebna v času kmečkih uporov, v dobi ko so se upirali telesni sužnji, v vseh borbah vseh časov.

Delavstvo, katero se bojuje proti vladajočemu razredu, da se osvobodi izkoriščanja, mora mnogo žrtvovati. Nekateri žrtvujejo vse, zato ker večina premalo žrtvuje. Eni so borci, druge je treba siliti v boj za svoja prava. Kadar jih pozovejo vladajoči v vojno "za vero in domovino", v resnici seveda za interese vladajočih, gredo z navdušenjem. Kar ne bi storili zase, store za gospodarje radevolje.

V stavkah je treba mnogokrat vztrajati tedne in mesece, včasih v največjem pomankanju. To je požrtvovalnost, ker se delavec stavar zaveda, da eni morajo trpeti, zato da bodo tisti ki jih naslede pri delu dobili boljše življenske pogoje.

Stavk, izprtja, nadprodukcije, industrialnih kriz in drugih socialnih hib ki so svojstvo kapitalističnega sistema, pod socializmom nebo, ker bo socializem odpravil temeljni vzrok. Odpravilo ga bo delavstvo, ki se zna in hoče boriti in ki se žrtvuje za SVOJO stvar in za stvar tistih delavcev ki stoje ob strani ter čakajo, da se položaj sam od sebe izboljša.

Socialistično ekonomsko uredbo bomo dosegli, kadar bo dovolj delavcev hotelo socializem, kadar jih bo dovolj ki se bodo zanj borili in žrtvovali. Najvažnejši agitator in učitelj med delavstvom za socializem je socialistično časopisje. Socialistično časopisje je zgrajeno z znojem agitatorjev in s požrtvovalnostjo delavcev.

"Proletarec" je socialistični glasnik, učitelj in agitator enaindvajseto leto. Veliko je v tej dobi izvršil med našim delavstvom v tej deželi, velike so še njegove naloge. "Proletarec" je delavstvu potreben list, in zato izhaja. Ako hočemo, da bo "Proletarec" izvrševal še več vzgojevalnega in agitacijskega dela, da postane učinkovitejši socialistični učitelj kot je, danes, ga moramo POVEČATI.

Ako ga povečamo, bomo napravili velik korak naprej. In ta korak NAPREJ moramo napraviti.

Kampanja za povečanje "Proletarca" se je pričela pred par tedni. Potrebno je zbrati vsoto \$1000 v fond za povečanje "Proletarca".

Ali ste VI že kaj žrtvovali v tej kampanji? Ako še

ne, storite to čim prej. Vsak zaveden delavec bo tudi v tej akciji storil svojo dolžnost. Vsota, ki smo jo določili in ki je potrebna ako hočemo da se Proletarca poveča za štiri strani tedensko, ni visoka. Zbrali jo bomo brez težkoč, ako bo vsakdo prispeval, vsakdo bi se prišteval k socialistom, in vsakdo, komur "Proletarec" ugaša in mu želi da postane večji in da se razširi. Treba je le malo požrtvovalnosti in nekoliko skupnega dela, pa bomo dosegli cilj. V kampanji naj nihče ne zanemari tistega kosa dela, ki njemu pripada. Ako nimate nabiralne pole, pišite upravništvu, in poslalo vam jo bo. Prvi izkaz prispevkov v fond za povečanje Proletarca je bil priobčen izdaji z dne 3. junija. Hitimo, da bo cilj, ki je v tem slučaju povečanje Proletarca, dosežen čim prej.

Chicago in okolica je sedaj najbližje svoji kvoti. Druge naselbine jo lahko dohite in prehite, ako se potrudijo. Vsaka kooperacija šteje, in vsak še tako majhen prispevek pomaga doseči kvoto. Imejte nabiralne pole vedno pri sebi in izrabite jih ob vsaki priliki.

Anton Žagar, upravnik.

Utopični in neutopični kričaci.

Piše Detroitčan.

Nekaj let nazaj je bila detroitska slovenska in v splošnem jugoslovanska naselbina še resnično napredna. Vsi klubi JSZ., slovenski, hrvatski in srbski, so bili prvi med prvimi. Med nami je vladala sloga v pravem pomenu besede, kajti malenkostni prepiri nas niso razdvajali. Naseljenci so bili večinoma ljudje, ki so imeli za seboj mnogo življenskih izkušenj in veliko praktičnega znanja. Dasi celotna naselbina ni bila velika, je bila vendarle aktivna kakor malokatera druga.

Ustanovili smo društvo št. 121 SNPJ., katero ni bilo napredno samo po imenu, ampak tudi po duhu. Klub št. 114 JSZ., katerega tvorijo slovenski delavci, je bil več let skoro bi rekel najaktivnejši v JSZ. Enako živahni so bili klubi hrvatskih in srbskih sodrugov v Detroitu. Harmoniji dela srbskih, slovenskih in hrvatskih sodrugov se je posrečilo doseči marsikaj, in uspelo ji je zgraditi tudi svoj Radnički dom.

Ta dom je bil ustanovljen brez delnic, brez posebnih definitivnih pravil, brez korporacije. Ustanovitelji so imeli dobro voljo, poštene namene in bili so požrtvovalni. Zaupali so drug drugemu in niso računali, da bo kedaj drugače. Dom danes ni več last tistih, ki so ga zgradili.

Tedaj je prišla svetovna vojna; njen požar se je širil vse naokrog. Končno je bila potegnjena v vojni metež tudi ta dežela. Imperializem, kapitalizem in militarizem so se vživeli v svoje orgije in pili ljudstvom kri ter jim jemali življenja na debelo.

Vojna je povzročila kaos v ljudskih možganih. Fanatizmi so nadvladali razum v glavah ljudi. Spremenili so se v fanatike, blazno sovražeč drug drugega, namreč fanatiki enega naroda ves drugi "sovražni" narod. In fanatiki drugega so sovražstvo v polni meri vračali. V poedinah deželah pa so tiste, ki se niso strinjali s fanatizmom šovinistične drhali, ki so se branili poljubljati zastave, linčali, pretepali in jih metali v ječe.

V Združenih državah je bil mentalni kaos največji radi mešanice narodnosti, ki so zastopane tukaj.

Vnel se je med njimi boj "simpatij", ki je dobil mnogo-krat svoj skrajni izraz v denuncijacijah, izgredih in umorih.

Vojna je prinesla tudi svoje mirovne programe, najprvo Wilsonovo ponudbo vojskujočim se silam za mir brez zmage in vojnih odškodnin, ki pa ni bila sprejeta. Tudi naš detroitski Henry Ford je organiziral barko pacifistov katera je odšla mirit Evropo, pa se je na morju še predno je prišla v evropska pristanišča med seboj tako sprla, da bi bilo treba policaja, ki bi jo miril. Vrnila se je, ne da bi poskušala kaj doseči.

Potem so nastala velika gibanja za strmoglavljenje monarhij, za samoodločevanja podjarmljenih ljudstev, za ligo narodov itd.

Jugoslovanski socialisti (v deželah bivše Avstro-Ogrske in v Srbiji) so že pred mnogimi leti sprejeli v svoj program načelo združenja jugoslovanskih narodov v enotno državo. Niso zahtevali samo jugoslovansko federacijo, ampak federacijo dežel na Balkanu. Narodnostni boji, kateri so divjali v jugoslovanskih deželah, so bili največja ovira delavskemu gibanju. V tem boju se niso mogle razvijati ne gospodarsko in ne kulturno. Rešitev iz takega položaja je socialna demokracija videla le v popolni ravnopravnosti vsake narodnosti v mejah vsake posamezne države, in združenje vseh delov enega naroda, kjer je tako združenje mogoče. Jugoslovanska federativna republika — zedinjene Slovencev, Hrvatov, Srbov in Bolgarov v eno državo — pa je ne le mogoče ampak v interesu vseh teh narodov in v interesu miru na Balkanu tudi potrebno.

Med vojno so se slovenski socialisti v Ameriki in v glavnem tudi srbski izrekli za podpiranje tega programa. "Pacifisti" pa so to tolmačili tako kakor da so se izrekli za patriotizem in za vojno. Še danes je mnogim nejasno in neumevno, zakaj naj bi se tudi socialisti v kritičnih časih držali realne politike. Vsi taki hočejo v sanjah plavati nad oblaki, v resničnem življenju pa se potuhiniti in pustiti, da najhujši zavajalci vzamejo vodstvo nad javnim življenjem. To se je zgodilo v hrvatsko-srbski javnosti v Ameriki med vojno. Hrvatski socialisti so hoteli ostati čisti in zato se niso ukvarjali z rečmi s katerimi se je narod — hočeš nočeš — moral ukvarjati. Bile so tukaj. In se jim ni bilo mogoče izogniti. JRZ. je storilo kolikor se je dalo za pravičen program in v boju proti monarhističnim in kapitalističnim agentom, čisti pa so držali roke križem in pustili raznim ekspopom in Pašičevim ter Morganovim agentom "voditi narod".

Mirovna propaganda na temelju takozvanih Wilsonovih točk je dala ljudstvom novo upanje in vero v rekonstrukcijo. Ali po par tednih "mirovnih" pogajanj v Versaillesu so dobili imperialisti odločujočo moč in črtali meje po svoje ter določali poraženim državam neizvedljive mirovne pogoje.

Konstruktivnemu delavskemu pokretu sovražna propaganda je skušala in še danes skuša krivdo za ta "mirovni" polom podvaliti socialistom. A vendar je tudi slepcu jasno, da socialisti niso ob času vojnih napovedi imeli v rokah nobene vlade, da so bile njihove stranke povsod v opoziciji in v veliki manjšini, da so bile mase še vse prežete s patriotsko propagando, in da s takimi masami ni mogoče preprečiti vojne. V Versaillesu so določali mirovne pogoje nasprotniki socialistov in socializma, ne socialisti.

Narodi si morajo priboriti svobodo sami. Drugi jim jo ne bodo dali. Diktature so diktature nad narodi, kajti proti večini dobro vzgojenega ljudstva ni

potreba diktature. Vse te resnice so bile ponovno potrjene med vojno in po vojni.

Na podrtiji katero je pustila vojna, bi lahko solidaren delavski razred veliko napravil. A mesto tega se je vzlic bridkim izkušnjam ki jih je imel v prošlosti podal v razkole. Ustanovila so se takozvana "leva kri-la" in iz njih potem moskovska internacionala. Eno najbolj žalostnih vlog je igrala, oziroma so igrale ameriške komunistične stranke, kajti bilo jih je več in vse so hotele biti "edino prave". Videle so revolucijo v Združenih državah za vogalom, ki se lahko vsak hip prikaže. Ali ni je bilo. Četudi bi lahko spoznali, da par tisoč članov narodnostnih federacij, katere je imela komunistična stranka, ne more vreči ameriškega kapitalizma, so igrali naprej svoje "revolucionarne" skri-valnice. Hodili so na konvencije v šume, zborovali po mestih v "najskritejših" prostorih, "komunistični" agentje provokatorji pa so o vsem obveščali "justični" department in njegovega detektivskega bosa.

Ko so "čisti" videli, da s skrivalnico v šumi ni nič, in ko so jih pograjali tudi iz Moskve, so sklenili ustanoviti legalno stranko, katera je sprejela vse to kar je preje pod drugim imenom obsojala. (Obsojala je npr. "masno delavsko stranko," glasovnice, konstruktivno delo v unijah, akcijo za ustanovitev delavske stranke, minimalni program itd.)

Kdo je pognal več delavcev v ječo — Palmerjevi detektivski, ali agentje provokatorji, ki so hoteli na račun "revolucionarne" propagande ohraniti svoje službe? Oboji so delali sporazumno, vsaki z drugačnim namenom. Veliki "revolucionarji", ki so danes na čelu Workers Party, so se pa dali raznim Frainam in drugim vladnim "komunistom" voditi — za nos.

Za svoje neuspehe zopet dolže — socialiste. Ker nočejo da bi njihovi fanatizirani pristaši pronašli kje tiči krivda, vpijejo na ves glas, da so socialisti krivi vsega, vsega. Včasih pravijo, da je socialistično gibanje brez moči, na drugem mestu v vsakem svojem listu pa porabijo kolono za kolono v katerih mu pripisujejo skoro nadnaravno moč. Kako se to ujema?

(Konec prihodnjič.)

CENJENI SOMIŠLJENIKI.

Ne prihajamo pred vas, da bi vam usiljevali svoje ideje. Želimo le, da se pogovorimo z vami kot delavec z delavcem. Pri tem pa apeliramo na vaš čut solidarnosti, na potrebno smotrenega dela na političnem polju v smislu razrednega boja.

Mi vsi priznamo, da so delavske organizacije delavstvu potrebne, pa bile to politične, strokovne, združne in druge organizacije. V ospredju pred vsemi sta v boju za izboljšanje življenjskega stanja in v za boljšo bodočnost delavcev strokovna in politična.

V tem slučaju želimo pred vsem spregovoriti nekaj besed o politični organizaciji. Strokovna organizacija (unija), dasi potrebna delavstvu v prizadevanjih za izboljšanje njegovega stanja, ne more imeti za boj potrebne sile, ako je brez političnega zafedja. Za dosego politične moči so potrebne politične organizacije. In kadar bo ameriško delavstvo hotelo postati resnično močno, bo združilo vse svoje organizacije v politični stranki.

Socialistična stranka je politična organizacija ameriškega delavstva. Njen cilj je socializem.. Njena taktika je, da z vsakodnevnem bojem izboljša življenjsko stanje delavcev že danes kolikor največ mogoče, in jutri ravno tako. Ona izobrazuje delavstvo, ga vspo-

soblja, da bo znalo enkrat samo voditi obrate, da bo sposobno za samovlado. Socialistična stranka zahteva socializacijo vseh produktivnih in distributivnih sredstev. Vsa njena politika in taktika je uravnana s tem ciljem na vidiku.

So pa še druge stvari, ki se tičejo izrečno naše slovenske javnosti, za katere je potreba da se zanima vsak resnično napreden delavec. Slovenski klerikalizem v Ameriki, dasi oslavljen, kar je zasluga bojev ki so jih vodili proti tedaj mogočnemu klerikalnemu vplivu napredni elementi v naši javnosti, predvsem socialisti, postaja aktivnejši. Oživeti se skuša s prirejanjem shodov in manifestacij, pri katerih sodeluje ves njegov aparat. Njegov namen je pahniti naše ljudstvo zopet v temo, iz katere se ga je izvleklo z največjim trdom.. S sistematično propagando, in s pomočjo župnikov so pridobili celo nekatera društva naprednih podpornih organizacij, da jim delajo štafažo; to je pojav, kateri bi bil pred nekaj leti še nemogoč!

Pred nami je vprašanje, kako preprečiti razmah vsaki sili, ki tišči v reakcijo. Negirati dejstvo, da je speči klerikalizem med ameriški Slovenci v procesu poživljenja, bi bilo nam v škodo. Kako mu preprečiti pot v domove slovenskih delavcev in v njihove organizacije?

Marsikaj lahko storimo na prosvetnem polju, z agitacijo lahko zabranimo marsikakšno njihovo nakano. Podporna društva naših jednot in zvez so eno polje, na katerem boja proti nazadnjaštvu ne smemo zanemariti. Ampak v njih so danes člani vsakovrstnih "prepričanj" in verskih nazorov, raditega je sistematično delo v znamenju napredka ovirano.

Najuspešnejše moremo vršiti prosvetno delo med našim delavskim ljudstvom le, ako imamo za seboj organizacije, ki se jasno zavedajo svoje naloge. In take organizacije so socialistični klubi JSZ. Oni morajo postati centrum vsega izobraževalnega dela v smislu zavednega delavstva med slovenskim ljudstvom v Ameriki.

Ni naš namen voditi boja proti cerkvi kot taki, pač pa pobijamo in bomo pobijali hlapčevsko vlogo, ki jo igrajo predstavniki cerkve pod masko cerkve v prid kapitalizma. V naših prizadevanjih koncentrirati in povečati prosvetno delo, ki edino je trajnega značaja, računamo, da se nam pridružite vsi, ki ste resnično napredni, in postanete aktivni člani JSZ. Istotako računamo, da vsa resnično napredna društva pristopijo k izobraževalni akciji JSZ.

Ta poslanica je predvsem namenjena slovenskemu delavstvu v državi Ohio, in povedali vam bomo, zakaj.

V nedeljo dne 20. junija se bo v Clevelandu vršila šesta konferenca ohijjskih klubov JSZ. in društev Izo-braževalne akcije JSZ. Zborovanje se bo vršilo v prostorih kluba št. 27 JSZ. v Slov. narodnem domu na St. Clair Ave. Konferenca se prične ob 8. zjutraj.

V soboto 19. junija, večer pred konferenco, priredi klub št. 27 domačo zabavo in banket v istih prostorih. Prebitek je namenjen Konferenčni blagajni.

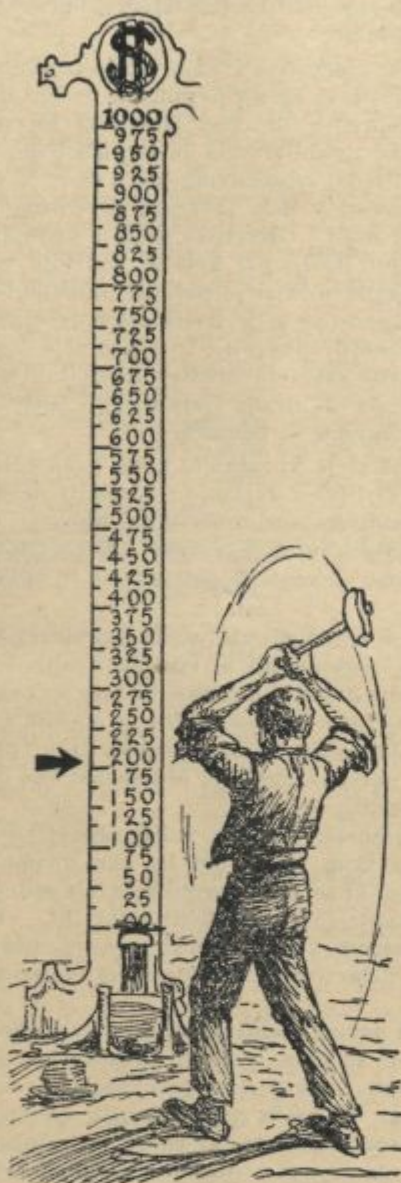
Klubi JSZ. in društva Izoobraževalne akcije v Ohiju, udeležite se te konference!

Na banket so vabljeni vsi udeleženci konference, sodrugi in somišljeniki v Clevelandu in okolici, da se ga udeleže. Pogovorili se bomo o našem delu dosedaj, in ob enem bomo dobili dovolj časa da se razvedrimo v prijateljskem krogu.

Joseph Presterl,

začasni sklicatelj konference.

Seznam prispevkov v fond za povečanje "Proletarca".

Kvota Chicago in okolica \$150.00.

Chicago, Ill.: Andrew Kobal \$2; po \$1: Cyril Obed, Albina Logar, John Plut, Pauline Levec; po 50c: John Rayer, neimenovan, Justin Saitz, R. J. Zavertnik; po 25c: Geo. Schustersich, John Voglar, John Rudman, Frank Rudman, Frank Stuchal, skupaj \$9.25.

Cicero, Ill.: Po \$1: Frank Srebernjak, Anton Putz, skupaj \$2. Skupaj Chicago in okolica \$11.25. Prejšnji izkaz \$86.62, skupaj \$97. 87. Še manjka do kvote \$53.13.

Kvota za zapad (Mont., Wyo., Utah, Calif. in ostale države na zapadu \$50.00).

Rock Springs, Wyo.: Po \$1: John Golob, Joseph Jereb; Joseph Dolinar 50c, skupaj \$2.50.

Lowell, Arizona: John Poch \$1.25. Skupaj za to kvoto \$3.75. Prejšnji izkaz \$4.25, skupaj \$8. Še manjka do kvote \$42.00.

Kvota za Pennsylvanijo \$125.00

Johnstown, Pa.: Andrej Ivančič \$1;; Andrew V�drich 50c, skupaj \$1.50.

Bessemer, Pa.: John Slavich \$1.

Altquippa, Pa.: Dr. "Grozđ" št. 122 SNPJ. \$1.50; po 50c: J. Marold, Louis Kamnikar, A. Sudar, Ivan Bosnič, John Ivšič, Ivan Sajnovič, Anton Groznik, Andrej Fatur, Geo. Ujdbinar, Mile Bulat, Frank Strubelj, Geo. Smrekar; po 25c: Ivan Manca, Nick Glamočja, Mihael Zakrajšek, John Zavarl, John Šircel, Štefan Ogrizek, Frank-Medved; B. Kamnikar 20c; S. Uršič 10c; skupaj \$9.55, za to kvoto skupaj \$12.05. Prejšnji izkaz \$25.51, skupaj \$37.56. Še manjka do kvote \$87.44.

Kvota za Kansas \$50.00.

Columbus, Kans.: Frank Čemažar \$1. Še manjka do kvote \$49.00.

Kvota za vshodni Ohio \$25.00

Toronto, O.: Po \$1.50: Paul Chesnik, Tony Ursich, skupaj \$3.

Piney Fork, O.: Klub št. 95 JSZ. \$3; po 50c: Frank Završnik, John Oblak, Viktor Omejc, John Robas; po 25c: Chas. Omejc, Frank Kopriva, Thom. Dolinar, Matt Paršič, Margaret Završnik, skupaj \$6.25, skupaj za to kvoto \$9.25. Prejšnji izkaz \$3.25, skupaj \$12.50. Še manjka do kvote \$12.50.

Kvota Cleveland in okolica \$125.00.

Cleveland, O.: Po 50c: Anton Medved, Frank Baidič, Anton Zorko, Joseph Maslo, skupaj \$2. Še manjka do kvote \$123.00.

Kvota Waukegan-North Chicago, Ill. \$50.00.

North Chicago, Ill.: Zavedni delavec \$1.50. Še manjka do kvote \$48.50.

Kenosha, Wis.: Joseph Žagar \$5; Joseph Horvat A. \$1; Mary Kastelic 75c; po 50c: Tam Seršelj, Frank Jurca B.; po 25c: neimenovan, Joe Prestor, Mike Lumpert, Johana Presterl, Joseph Leskovar, Johana Rabselj, John Penca, Anton Černich; Sedonia Žerovec \$1, skupaj \$10.75. Prejšnji izkaz \$156.19. Skupaj \$207.74.

IMENIK DELEGATOV VI. REDNEGA ZBORA J. S. Z.

Dosedaj so prijavili delegate za VI. redni zbor J. S. Z., ki se bo vršil dne 3.—5. julija v Chicagu, sledeči klubi:

Štev. kluba in kraj. Ime in naslov delegata.

- 1, Chicago, Ill.—Donald J. Lotrich, 1937 S. Trumbull Ave.; John Olip, 2426 S. Clifton Park Ave.;
- 2, Glencoe, O.—Nace Zlemberger, L. box 12;
- 15, Sublet, Wyo.—Frank Homar, box 94;
- 20, Chicago, Ill. — Mitar Sekulich, 3940 N. Nordica Ave.;
- 27, Cleveland, O.—Joseph Jauch, 6319 Carl Ave.;
- 37, Milwaukee, Wis.—Joseph Radelj, 477 51st Ave., W. Allis, Wis.;
- 41, Clinton, Ind.—Bartel Oblak, 618 N. 9th St.; port, O., zastopnik;
- 45, Waukegan, Ill.—Martin Judnich, 706 McAlister Ave.;
- 49, Collinwood, O.—Joseph Presterl, 722 E. 160th St.;
- 50, Virden, Ill.—Frank Ilersič, box 681;
- 60, Gillespie, Ill.—Geo. Vrečič, box 103, Sawyerville, Illinois.
- 69, Herminie, Pa.—Anton Zornik, box 202;
- 114, Detroit, Mich.—Joseph Klarič, 12513 Maine St.;
- 118, Canonsburg, Pa.—John Chesnik, box 170;
- 123, Maynard, O.—Ant. Garden, L. box 851, Bridgeport, O., zastopnik;
- 128, Nokomis, Ill.—Lucas Groser, R. 2, Box 110;
- 157, Gross, Kans.—John Kunstelj, Box 32;
- 189, Blaine, O.—Frank Germ, box 31;
- 225, Avella, Pa.—Louis Zgonik, box 405;
- 232, Barberton, O.—Geo. Sonoff, 129 Center St.;
- 235, Sheboygan, Wis.—Frank Štih, 728½ Kentucky Av.

KONFERENCA KLUBOV J. S. Z.

Zapadna Penna.—Louis Britz, box 34, Lawrence, Pa.

BRATSKI DELEGATJE DRUŠTEV IZOBRAZVALNE
AKCIJE.

Štev. društva in kraj:

- 1, SNPJ, Chicago, Ill.—Fred A. Vider;
- 39, SNPJ, Chicago, Ill.—Frank Udovich;
- 81, SNPJ, Red Lodge, Mont. — Chas. Pogorelec, zastopnik;
- 86, SNPJ, Chicago, Ill.—Frank Petrich;
- 142, SNPJ, Collinwood, O.—Joseph Presterl;
- 333, SNPJ, Blaine, O.—Frank Germ;
- 344, SNPJ, Sheboygan, Wis.—Frank Štih.
- 20, SSPZ, Cleveland, O.—Frank Mikše, zastopnik.

EKSEKUTIVA J. S. Z.

Charles Pogorelec, tajnik J. S. Z.

Člani eksekutive: Frank Alesh, Sava Bojanovich, Geo. Maslach, Vincent Cainkar, Frank Udovich, Božo Stojanovich, Fr. S. Tauchar, Frank Zaitz, Anton Zornik. Nadzorni odbor J. S. Z.: Filip Godina, Blaž Novak, Peter Kokotovich.

Urednik Proletarca, Frank Zaitz; upravnik Anton Zagar.

Prosvetni odsek Joško Oven.

Odbor za pravila: Chas. Pogorelec, John Olip in Frank Zaitz.

VI. REDNI ZBOR J. S. Z.

Spored VI. zbora J. S. Z.

1. Otvoritev zbora (gl. tajnik J. S. Z.)
2. Volitve verifikacijskega odbora (za pregledanje pooblastil, tri člane in gl. tajnik.)

KONSTITUIRANJE ZBORA.

3. Predložitev poslovnika in dnevnega reda.
4. Volitve predsednika in podpredsednika.
5. Volitve dveh zapisnikarjev.

REFERATI IN POROČILA.

6. Poročilo gl. tajnika o delu in stanju J. S. Z., o Izobraževalni akciji JSZ., volilni kampanji in aktivnostih Zveze od V. zbora.—Poroča tajnik Charles Pogorelec.
7. Poročilo sekcijskih odborov:
 - a) za slovensko sekcijo, tajnik F. Zaitz.
 - b) o delu in agitaciji med srbo-hrvatskim delavstvom, poroča Petar Kokotović.
8. Zvezno glasilo in literatura, poročata F. Zaitz za uredništvo in A. Zagar za upravništvo JDTD.
9. Poročilo Prosvetnega odseka. Izobraževalna akcija JSZ. referira Joško Oven.
10. Podporne organizacije in naš delavski pokret, poroča Frank Zaitz.
11. Poročila tajnikov Konferenc JSZ. (Penna., Ohio in Kansas.)
12. O delavskih obrambnih organizacijah, poroča Anton Garden.
13. Poročilo stavbinskega odseka JSZ., poroča tajnik F. Zaitz in ostali odborniki.
14. Načelna izjava in pravila, poroča odbor treh: Pogorelec, Zaitz in Olip.
15. Odnosaji med socialističnim in komunističnim gibanjem, referira Frank Zaitz.
16. Važnost gospodarske in politične izobrazbe med delavstvom, poroča Frank S. Tauchar.
17. Amerikanizem in zakoni naperjeni proti tuje-rodcem, poroča Vincenc Cainkar.
18. Agitacija med mladino, poroča Donald J. Lotrich.
19. Razno.
20. Razpust zbora.

Ali nam ne bi bilo vsem v ponos, ako bi "Proletarec" prihajal med nas vsaki teden na 32 straneh? To bi bila revija prve vrste! Dosegljiva je, ako se agitacije za razširjenje lista resno lotimo in mu ob enem naklonimo potrebno gmotno podpora.

BREZ NASLOVA

K. T.

Ameriški Hrvatje imajo tradicijo, da svojo ameriško politiko vedno uravnavajo po starokrajški. To velja za večino ameriških Hrvatov. Pod Avstro-Ogrsko so na Hrvatskem gospodarile narodne meščanske stranke, in Hrvatje v Ameriki so bili istotako meščanski narodni. Po vojni so padli z ravnotežja. Iz prejšnjih strank je nastala Radićeva seljačka stranka, ki je zavalovela nad narodom. Proglasila se je za radikalno narodno in protisrbsko, in Hrvatje v Ameriki so istotako postali radikalni in protisrbski. Tukaj in tam so govorili o srbski hegemoniji in beogradskega terorju. Ko je šel Radić v Moskvo in se zaobljubil v "rdečo" kmečko internacionalo, je zavladovala tudi med ameriški komunističnimi Hrvati nepopisno veselje. Ko je Pašić posegel da doseže in udari Radića ter pri tem prijel nekaj njegovih pristašev, so ameriški Hrvatje skoro stoodstotno protestirali proti preganjanju radikalnega Radića in proti beogradskemu belemu terorju. Vsa Hrvatska tukaj in v Ameriki je izgledala Radićevska komunistična.

Ali v nji se tukaj in tam vreme nagloma menja. Radić se je spravil s Srbi, "priznal" kralja, in šel v vlado "beogradskega belega terorja". Razni "čisti" v Ameriki so nekaj časa zijali, potem pa obsodili Radića in svojim strmečim pristašem naznanili, da so ga od nekdaj smatrali za pustolovskega politika. "Masa" pa je postala narodna v isti smeri kakor Radić "u kraju". Tako se je opet dogodilo, da je Hrvatska Bratska Zajednica postala strogo narodna zajednica.

Hrvatje veliko politizirajo, po ameriških naselbinah veliko več kakor Slovenci, ampak mnogo "političnih" energij zmečejo proč v brezplodni in ozkogrudni politiki.

* * *

"Amerikanski Slovenec" ima dopis iz Iga pri Ljubljani, v katerem poročajo ameriškim Izancem, da so tam imeli sveti misijon od 21. do 28. marca, torej cel teden dni. Vodili so ga trije patri, ki so izpovedali vso faro in okolico in jo utrdili, da bo ostala trdna v naukih svete vere. Dopisnik spreobrnitev takole opisuje:

* * *

Misijonar z lece: "Ali se odpoveste hudobnemu duhu, njegovemu dejanju in napuhu?"

Vsa cerkev na ves glas: "Se odpovemo!"

Misijonar: "Ali verujete v Boga Očeta, v Jezusa Kristusa, v sv. kat. cerkev?"

Vsa natlačena cerkev na ves glas: "Verujemo!"

Dopisnik dostavlja: "Ta prizor ostane vsem v nezbrisnem spominu." To je verjetno. Spominjali se ga bodo tisti ki ne bodo nikoli izpregledali in tisti katere bo prej ali slej srečala pamet.

* * *

Chas. Novak je tako slabo vodil svojo kompanijo na konvenciji SNPJ, v Waukeganu, da so ga v generalnem štabu kritizirali, on pa je vse kritike z uspehom odbil, rekoč, glejte, prvič v zgodovini SNPJ. so bili navzoči tudi razredno zavedni delavci kot delegatje; prvič v njeni zgodovini smo izvolili enega komunistu v glavni odbor; organizirali smo progresivni blok SNPJ., kateri bo pomel socialiste in izročil SNPJ. bodisi nam,

ali pa bo pripomogel klerikalcem in "narodnjakom" k zmagi.

Zinić je šel v Cleveland na konvencijo HBZ. in delili so mu tudi nekaj pomočnikov, kakor Chas. Novaku v Waukeganu. "No, kakšen uspeh si pa ti napravil?" so vprašali Zinića, on pa je odvrnil: "Počakajte druge konvencije. Tam bomo zmagali na celi črti!"

* * *

Na konvenciji HBZ. ne more biti nihče izvoljen v glavni odbor brez nadpolovične večine. Kdor dobi manj glasov, mora na ožje volitve. Ožjih volitev so veliko imeli in izvolili odbor kakršnega je hotela večina. Grškovičevi in Zinićevi pristaši ne morejo trditi, da ga je izvolila manjšina, pač pa so krivdo za zmago narodnjakov vrgli na "prosvjetaše"; prosvjetaši so bivši komunistični prvaki, katere so sedanji izrinili iz vodstva.

* * *

Ali bi "Radnik" in "D. S." hotela priobčiti zgodovino Niko Grškovičevega političnega delovanja v preteklih desetih letih? To bi bilo potrebno, zato da bi jugoslovanski komunisti, kateri so zelo pozabljive narave, vedeli, koga imajo v svoji sredi. Ne samo v svoji sredi, ampak za svojega voditelja. Čudna so ne samo božja, ampak tudi "komunistična" in Grškovičeva pota.

"Proletarec" je socialističen list, in zato ker je list načel, je obsovažen! Ako bi "Proletarca" hvalili ljudje ki ga danes sovražijo, bi mu bilo v ponižanje, in ne bil bi pravi delavski list.

Vsem ki se jih tiče.

Mrs. Mary V. Konda je v pismu z dne 29. maja 1926 izjavila v zadevi Mrs. Frances Tauchar in "Glas Slobode" sledeče:

Chicago, Ill., May 29, 1926.

To whom it may concern:—

This is to certify that I was the owner and Publisher of a certain publication known as the "Glas Slobode" on September 10, 1924, and that there appeared in this Publication an article which in substance was to the effect that Mrs. Frances Tauchar, who had held office in the S.N.P.J. and who was a candidate for other offices at the time, attempted to commit suicide on August 8, 1924. It was also intimated in this and other publications that Mrs. Frances Tauchar held a mortuary benefit and that she attempted to commit suicide with the idea that she would thereby reap the benefits of her insurance.

The undersigned, after these publications appeared, made a thorough investigation of the facts and found that there was absolutely no foundation for any such report. It was found on the other hand, that Mrs. Frances Tauchar was a highly respectable citizen, and had not attempted suicide as the publications had inferred.

It was further found that Mrs. Tauchar was a lady of good character and was unquestionably qualified for the offices she was seeking.

The undersigned further states, that inasmuch as

SPREMEMBA URADNIH UR

Z ozirom na postoječi pravilnik čikaških bančnih društev, in za lažje ravnanje napram njihovim pravilom, je osvojilo upraviteljstvo in vodstvo te banke nove uradne ure

PRIČENŠI S PRVIM JUNIJEM 1926

bo banka odprta

v ponedeljek in soboto od 9. dopoldne do 8. zvečer,
druge dneve od 9. dopoldne do 4. popoldne.

Vaše sodelovanje in naklonjenost pri izpolnjevanju te odredbe bo cenjeno.

KASPAR AMERICAN STATE BANK

1900 Blue Island Ave.

CHICAGO, ILL.

NAJVEČJA BANKA NA ZAPADNI STRANI

the ownership of the above mentioned publication was transferred she is not in a position to authorize the publication of this retraction in the same.

The undersigned regrets this unfortunate oversight on the part of her paper, and stands prepared to verify the foregoing statements, and will be glad to give the Public the benefit of her investigations.

MARY V. KONDA.

Kot je razvidno iz tu objavljenega pisma, Mrs. Mary V. Konda obžaluje, da je prišlo do te afere po krivdi tedaj njenega lista, in da je njen namen s tem pismom popraviti krivico, ki je bila storjena Mrs. Frances Taucherjevi.

Agitatorji na delu.

Louis Sterle, Krayn, Pa.	12
Anton Žagar, Chicago, Ill.	10
Anton Debevc, Sheboygan, Wis.	7
John Jereb, Strabane, Pa.	7
Ernest Bajec, Cleveland, O.	6
Chas. Pogorelec, Chicago, Ill.	6

CAP'S RESTAVRACIJA IN KAVARNA

L. CAP, lastnik

2609 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Phone Crawford 1382

Pristna in okusna domača jedila.

Cene zmerne.

Postrežba točna.

FRANK GANTAR

se priporoča rojakom
pri nabavi drv, preme-
ga, koksa in peska.

1201 Wadsworth Ave. Phone 2726

Waukegan, Ill.

BARETINCIC & HAKY

POGREBNI ZAVOD

324 BROAD STREET Tel. 1475 JOHNSTOWN, PA.

VICTOR NAVINSHEK

331 GREEVE STREET, CONEMAUGH, PA.

Trgovina raznih društvenih potrebščin kot regalij, prekoramnic, znakov, kap, uniform, itd.

Moja posebnost je izdelovanje lepih svilenih za stav, bodisi slovenskih, hrvatskih ali ameriktanskih, po zelo zmernih cenah.

V zalogi imam veliko izbero raznih godbenih instrumentov vseh vrst. Velika zaloga finih COLUMBIA GRAFONOL od \$30 do \$250 in slovenskih ter hrvatskih rekordov.

Moje geslo je:

Zmerne cene in točna postrežba.

Pišite po moj veliki cenik.

Naročila pošiljam v vse kraje Združenih držav.

Za obilna naročila se toplo priporočam.

John Krebelj, Cleveland, Ohio	5
John Božich, Cleveland, Ohio	5
Jos. Ovca, Springfield, Ill.	3
Anton Zornik, Herminie, Pa.	3
John Teran, Ely, Minn.	3
Jos. Volk, Cleveland, Ohio	2
Frank Benchina, Chicago, Ill.	2
Frank Podboy, Park Hill, Pa.	2
Rock Lesar, Verona, Pa.	1
Joseph Cebular, Vandling, Pa.	1
Frank S. Tauchar, Pittsburgh, Pa.	1
Mary Fradel, Latrobe, Pa.	1
Martin Judnich, Waukegan, Ill.	1
Peter Kallan, Gillespie, Ill.	1
Frank Perko, Milwaukee, Wis.	1
Tony Zalar, Lloydell, Pa.	1

Pristopajte k

SLOVENSKI NARODNI PODPORN JEDNOTI.

Naročite si dnevnik

"PROSVETA".

List stane za celo leto \$5.00, pol leta pa \$2.50.

Ustanavljajte nova društva. Denet članov(ice) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:

2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

DR. JOHN J. ZAVERTNIK

ZDRAVNIK IN KIRURG

Urad S. Lawndale Ave., vogal W. 26th St.

Stan 2316 S. Millard Ave., Chicago, Ill.

Tel. na domu Lawndale 6707, v uradu Crawford 2212-2213

Uradne ure: Od 2 do 4 pop., in od 7 do 9 zvečer.

6% IN VARNO

6% IN VARNO

Zlati bondi na prvo vknjižbo za
na imenitnem prostoru ležečo
lastnino, na prodaj pri nas

MILLARD STATE BANK

3643-3645 WEST 26th STREET

At Millard Avenue

CHICAGO, ILL.

Oglejte si naše varnostne bančne shrambe,
največje na zapadni strani mesta.

BANČNE URE:

V ponedeljek in četrtek od 9. zjutraj do 8. zvečer;
v torek, sredo in petek od 9. zjutraj do 5. popoldne;
v soboto od 9. zjutraj do 3. popoldne.

VSE JUNIJSKE NEVESTE BI MORALE VEDETI.

Veliko mladih ljudi si bo preskrbelo svoj novi dom v tem krasnem mesecu juniju, ter veliko mater bo ponovilo svoje najboljše nasvete svojim hčeram, katere bodo pričele kmalu voditi svoje novo gospodinjstvo. Ampak vsaka izobrazena mati bi morala opomniti njeno hčer: NE pozabi imeti Trinerjevo grenko vino vselej pri rokah! Ako

kdo v družini trpi vsled želodčnih neredov, kot je slab tek do jedi, zabasanost, glavobola, izgube spanca, Trinerjevo grenko vino mu pomaga. Mrs. Paulina Jacunsky iz Eynon, Pa., nam piše 2. maja: "Meni pomaga in jaz ga priporočam vselej in vsakomur." Vprašaj-

te vašega lekarnarja ali trgovca z zdravili, da naj se založi s Trinerjevim grenkim vinom, Triner's Angelica Tonic, Triner's Linimentom in Cough Sedative. Joseph Triner Company, Chicago, Ill., izdeluje tudi Triner's Fli-Gass, kateri umori muhe in komarje takoj, poskusite!

SODRUGOM IN SOMIŠLJENIKOM V COLLINWOODU.

Seje kluba št. 49 JSZ. se vrše vsako prvo nedeljo v mesecu ob 9. dopoldan v Kunčičevi dvorani, Waterloo Rd. Vse tiste ki simpatizirajo z našim gibanjem vabimo v naš krog. Sodrugi, agitirajte za pojačanje kluba! Udeležujte se redno sej, kajti agilnost organizacije je odvisna od agilnosti članov.—TAJNIK.

SODRUGOM V CLEVELANDU.

Seje soc. kluba št. 27. se vrše dvakrat v mesecu: vsako drugo nedeljo dopoldne in vsako tretjo nedelje popoldne. Seja tretje nedelje v mesecu je namenjena v glavnem za predavanja in diskuzije. — Sodrugi, prihajajte redno k sejam in pridobite klubu novih članov!

Kadar ima vaše društvo, ali pevski zbor itd. v priredbo, ali jo oglašate tudi v "Proletarcu"?

CENIK KNJIG.

Nadaljevanje z 2. strani.

UDOVICA. (I. E. Tomie), povest 330 strani, brošir ja 75c, vezana v platno	1.00
VAL VODNIKA izbrani spisi, broš.	.30
VIANJEVA REPATICA, (Vlad. Levstik), 506 strani, vezana v platno	1.50
VITEZ IZ RDECE HISE. (Aleksander Dumas star.), roman iz časov francoske revolucije, 504 strani, broširana 80c, vezana v platno	1.25
V ROBSTVU, roman tuge in boli, Ivan Matičič, vez. 255 strani.	1.50
ZABAVNA KNJIZNICA, zbirka povesti in ertic, broširana	.65
ZADNJA PRAVDA, (J. S. Baar) roman, broširana	.75
ZADNJI VAL, (Ivo Šorli), roman, vez.	1.00
ZAJEDALCI (Ivan Molek), povest, 304 strani, vezana v platno	1.75
ZAPISKI IZ MRTVEGA DOMA, (A. M. Dostojevski), dva zv., vez. v platno	2.25
KA SREČO, povest, broširana	.45
ZELENI KADER, (I. Zorec), povest, broš.	.45
ZENSKA PISMA, (M. Prevost), broš.	.60
ZGODBE IZ DOLINE SENT-FLOBIANSKE, (Ivan Cankar), vezana	1.50
ZLATARJEVO ZLATO, (A. Senoa), vez.	1.20
ZMOTI IN KONEC GOSPODINE PAVLE, (I. Zorec), broširana	.40
ZENINI NAME KOPRNELE, (Rado Murnik), broširana	.50
SLOVENSKI PISATELJI: FRAN LEVSTIK, zbrani spisi, vezana	1.25

FRAN BRJAVEO, zbrani spisi, vezana	2.00
JOS. JURČIČ, zbrani spisi, II. zv. vezan	1.50
III. zv. vezan	1.50
IV. zv. vezan	1.25
V. zv. vezan	1.00
VI. zv. vezan	1.00
FR. MASELJ-PODLIMBARSKI zbrani spisi, vez.	1.50

PESMI IN POEZIJE.

BASNI, (Jean de la Fontaine, iz francoske prevle I. Hribar) vezana	1.00
MLADA POTA, (Oton Zupančič), pesmi, trda vezba	.75
MODERNA FRANCOŠKA LIRIKA, (Prevel Ant. Debeljak), vezana	.90
PESMI ŽIVLJENJA (Fran Albrecht), trda vezba	.50
POEZIJE, (Fran Levstik), vezana	.90
POHORSKE POTI, (Janko Glaser), broširana	.35
PRESEKOVE POEZIJE, vez.	.75
SLUTNJE, (Ivan Albrecht), broširana	.45
STO LET SLOVENSKE LIRIKE, od Vodnika do moderne, (O. Golar), broš. 90c, vez.	1.25
STRUP IZ JUDEJE, (J. S. Machar), vezana	1.10
SLOVENSKA NARODNA LIRIKA, poezije, broširana	.65
SOLNCE IN SENCE, (Ante Debeljak), broširana	.50
VOJEMU NARODU, Valentin rodnik, broširana	.25
MLEZKE PESMI, (Peter Bezruč), trda vezba	.50
TRBOVLJE, (Tone Seliškar), proletarske pesmi, broširana 50c; vezana	.75

TRISTIA EX SIBERIA, (Voje-slav Mole), vezana	1.25
V ZARJE VIDOVE, (Oton Zupančič), pesnitve, broširana	.40

IGRE

ANFISA, (Leonid Andrejev), broširana	.50
BENESKI TRGOVEC, (Wm. Shakespeare), vezana	.75
CARLJEVA ŽENITEV-TELJE ŽENINI, (F. S. Tauchar), dve šalo-igri, enodejanske, broširana	.20
GOSPA Z MORJA, (Henrik Ibsen), igra v petih dejanjih, broširana	.60
KASLIJA, drama v 3 dejanjih	.75
ULIJ CEZAR, (Wm. Shakespeare), vezana	.75
MACBETH, (Wm. Shakespeare), vezana	.75
NAVADEN ČLOVEK, (Bran. Gj. Nušič), šala v treh dejanjih, broširana	.35
NOČ NA HMELJNIKU, (Dr. I. Lah), igra v treh dejanjih, broširana	.35
OTHELLO, (Wm. Shakespeare), vezana	.75
ROMANTIČNE DUŠE, (Ivan Cankar), drama v treh dejanjih, vezana	.80
SEN KRESNE NOČI, (Wm. Shakespeare), vezana	.75
UMETNIKOVA TRILOGIJA, (Alois Kraigher), tri enodejanske, broširana, 75c; vezana	1.00
ZNANSTVENE RAZPRAVE POLITICNI IN GOSPODARSKO SOCIALNI SPISI UČNE IN DRUGE KNJIGE IN BROŠURE	
ALI JE RELIGIJA PRENEHALA FUNKCIONIRATI? De-bata	.30